

BOHEMA ESPERANTISTO

ČESKÝ ESPERANTISTA

Měsíčník pro šíření esperanta a esperantismu mezi Čechy
Orgán „SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ“ v Rakousku.

Redakce a administrace: Praha III, Kampa 495.

Redaktor:

H. K. Bouška,
Praha-Smichov 1097.

Vydavatel:

Jan Iglauer,
Praha III, Hroznová 6.

ROČNÍK IV

SEŠIT 7-8

Články. — Artikoloj.

Jos. Krumpholtz: *Význam esperanta pro Čechy a Slováky.* — Hkb.: *První všerakouský sjezd esperantistů.* — Dr. Stan Kamaryt: *Optimismo.* — Jan Otčovský: *Sub esperantista standardo.* — K. J. Erben-B. S. E.: *La ora trezoro.*

Raportoj kaj notizoj.

La loko de la sesa internacia kongreso esperantista. Antaŭ la kongreso de bohemaj esperantistoj en la jaro 1910.

Kronika a komentář.

Šestý mezinárodní sjezd esp. První sjezd »Světového svazu esp.« Zákonem zavedené vyučování esp. Obchodní komory francouzské a esp. Zasilání esp. telegramů. Vyučování esp. na školách. Subvence městských rad esp. Esp. na světové výstavě v Bruselu. Mezinárodní policejní svaz esp. Svazy mladých esp. Esp. mezi francouzskou mládeží. Mezinárodní spolek pro rozvoj obchodních nauk a esp. Esp. knihy ve vojenské knihovně. Esp. pomůckou žurnalistickou. Esp. enketa o poměrech industriálních učitelek. Esp. v Čes. obchodním museu. O Kühnlově učebnici esp. O fundamentistech a idistech. Překlady z »Č. e.« Rozmanitosti z esp. hnutí. Pro propagační fond »S. č. e.«
Informace a dokumenty. - Zprávy spolkové. - Libroj kaj gazetoj.

PRAHA, 9. VII. 10.

Cena 72 h

PSACÍ STROJE — SKRIBMAŠINOJ

nové i opotřebené, všech systémů, výhodně a se zárukou dodává firma novaj kaj bezonitaj, ĉiusistemaj, plej oportune kun la garancio estas liverataj

de firmo F. Tůma, Praha,

Jindřišská ulice čís. 26, Čechy. (Bohemujo).

Zásilky pro »S. č. e.« adresujte: Mil. Schmidt, Praha-II. 1036/XIV.

Celoroční předplatné 4.— K.

Sdělení redakce. — Zprávy o čes. přednáškách a kursech odloženy pro nedostatek místa do čísla příštího. — P. Dr. Hortík (Mor.). Račte zaslati, prosíme však o velice stručný článek! — P. V. V. Mšenský: 1. Překlad první neuvěřejme, poněvadž není přeložen z originálu (to jsme chtěli dotazem zjistiti), druhý, poněvadž je pro naši revui trochu triviální; 2. Ani T. ani R-R. netřeba žádati o svolení ku překladu, dlužno však překládati T. z ruštiny, R-R. z němčiny, ne z češtiny; tu práci ponechte samideánům rus. a něm., sám překládejte jen české autory a jen významné věci! — Slč. Supichova. Vřelý dík za zprávy i za fotografii. Promiňte laskavě, že nebylo možno psáti. F. v. zaslali jsme jen 2 ex., ježto více nemáme. Zdar Vaší obětavé námaze! — P. Kudrna. Recenzi příště. — P. Brtn Kr. Vn. Vyhověli jsme milerádi a vyhovíme i na příště, neboť prosti vši zaujatosti, snažíme se poctivě zaznamenati objektivně vše, co se podniká, ať s té či oné strany (pokud o tom máme spolehlivých zpráv). Slibu Vašeho však nepřijímáme, naopak, prosíme o pravidelné zasílání obšírných zpráv od Vás; i od těch, s nimiž jste se spojili — P. Wgnr. Příteli! Každá račová nenávisť je zvířecost, nedůstojná člověka vůbec a esperantisty zvláště; také anisemitism. — P. M. G., Kr. Vin. Písemný kurs esp. je podnikem; dílem administrace, ne redakce, od níž po házejí je i první dvě lekce.

Sdělení administrace. — Ježto administrátor má v měsíci červenci dovolenou, bude příští číslo (9.) rozesíláno místo koncem července počátkem srpna. Upozorňujeme na to p. t. pp. abonenty, aby číslo zbytečně nereklamovali.

Došlé časopisy. — Zájmy všelidské II., 6—10. — Přehled revui V., 16, 17, 18, 19, 20; VI., 1, 2, 8, 4, 5—6, 7. — Volná myšlenka V., 10, 12; VI., 1. — Havlíček II., 20, 24, 25; III., 1. — Světla I., 3—4, 5—6. — Zahradá domáci a školní IV., 6—7, 8, 9, 10—11. — Peněžní obzor (Praha II., 547; 5 K ročně), III., 3. — Českomoravský králíkář (Kroměříž, Zelený Trh; K 240 roč) III., 3. — Tělocvičný ruch (Praha II., Hybernské; K 180), VI., 1—10. — Esperança, 11, 12. — Pages folles, 17. — The Independent, 3. 2.

Menší obnosy (za odznaky a pod.), ať pro »Svaz čes. esp.« (Praha II., Hybernská 1036-XIV.), ať pro »Čes. společnost esp.« (Praha I.-320, ulice Karoliny Světlé), zasílejte v poštovních známkách, aby bylo uvarováno zbytečných výloh. Dbejte však přesné adresy, aby zásilka nepřišla do rukou nepovoláných.

Přírodovědné rozhledy mládeže. (Vydává prof. dr. Batěk v Plzni; svazek za 1 K) je příloha známé vzdělávací sbírky »Ill. přednášky« věnovaná mládeži. V pěkném 80str. svazečku je 34 přístupně psaných pojednání o různých praktických předmětech z oboru přírodních věd (o abstinenciu, kouření, krátkozrakosti, zkřivení páteře, ošetřování zubů, pomoci při poranění atd.). Též esperantu věnována pozornost. Svazek ten jistě nikdo nepřečte bez užitku.

Illustrované přednášky, význačný vzdělávací podnik prof. dra Bařka (Plzeň, Lochotín) přinesly v poslední době řadu nových, zajímavých pojednání. Čištění vody (12 h), Mechanism a vitalism (24 h), Základní zjevy optické (60 h), Diamant (24 h), Houby (48 h), O šetrnosti (24 h), Starobylá astronomie Luny (24 h), Vývoj tvorstva V. (24 h), O glazurách (24 h). Doporučujeme tyto pěkné a levné brožury všem přátelům vzdělávací četby.

Esperantská korespondence — Esperanta korespondado.

60. Zdeněk Misar 146, poste rest. Praha, hl. pošta. Ĉiam kaj tuj respondos ¹⁾ ²⁾. — 61. L. Vvedensky, elévo de 4-a klaso i. gimnazio Voronež, Rusujo ²⁾. — 62. Johano Macek, kompostisto, Příbor, Moravio-Aŭstrio ²⁾, ĉiam kaj tuj respondos. — 63. Paul Augras 14 rue Chagy Châteauroux Jndre ²⁾. — 64. Václav Pazderský, c. k. hejtmán auditor, Praha III., Posádkový soud ²⁾. — 65. Theodor Sadovský, Hlinsko, Bohemujo ²⁾ ¹⁾. — 66. H. Th. Thomsen, Stølmakergt 6-IV., Kristiania, Norvegujn ²⁾. Ĉiam respondos. Poštmarko sur vidaĵ flanko.

Ze svazu Č. E. Koncem června končí správní rok 1909—1910. Z té příčiny žádáme všechny pp. členy, kteří dosud příspěvek členský za tuto dobu nezaplatili, aby tak ještě do konce t. m. učinili, abychom nemuseli je v seznamu dlužných členů vykazovati.

Za Svaz českých esperantistů Jan Iglauer, t. č. pokladník.

Trika

punčochy - ponožky - rukavice

vyrábí a nejlevněji dodává

HUGO SVOBODA,
Král. Vinohrady, Palackého tř. 12 n.

VÝZNAM ESPERANTA PRO ČECHY A SLOVÁKY.

Napsal Jos. Krumpholtz. — (Pokračování.)

Už Kollár poznal, že »vzdělanost maličkých národů —, národkův a národečků — sama bývá malicherná a neduživá . . . nežije, ale jen živoří . . . malí národkové myslí a cítí takořka jen na polo . . . v malých národech i lidskost projevuje se obmezeně, zmrzačeně . . . atp.«

A opravdu: v malém a menším národě bývají i zdroje vzdělanosti — literatura a žurnalistika — malé, úzké, nedostatečné, chudé, opozdžené. Malí a menší národové nestačí prostě na vše a zejména ne na všechny obory vědní a kulturní vůbec; proto zůstávají obyčejně i hospodářsky a politicky slabí.

Nestačí však na vše ani mnohý národ velký. Rusové na př. ač mají 8 universit, nemají posud dostatek pomůcek vlastních ani v oboru filologie a dějin všeobecných, ba ani všeobecných dějin pravoslavné církve(!) a studují tedy díla německá, francouzská, anglická a j. Jaké to potíže! Anebo: Ruská akademie, hvězdárna, meteorologický ústav a vědecké spolky podnes publikují mnoho německy a francouzsky — pro malý počet odborníků ruských a rusky znajících. Ž podobných důvodů zase na př. německý sanskritista psává anglicky, a jsou otázky a věci, o nichž ani snad anglicky se nedočetete . . .

Jak patrně, vědecké vzdělání vyžaduje znalosti mnoha jazyků a ta zas mnoho času a energie — na úkor, bohužel, vědy samé. Neboť chci-li být opravdu hvězdářem, chemikem, folkloristou a p. musím napřed stát se filologem, polyglotem, musím napřed dvacet let studovat jazyky . . . To je škoda, to je ztráta ohromná!

A překlady? — Víme, jak zřídka jen i ty nejlepší vystihují své předlohy, a co roků někdy se na ně načekáme. To všecko zdržuje, brzdí pokrok vzdělanosti. A k tomu i drahota spisů takových.

Jak jinak by věc vypadala, kdyby existoval jeden jazyk světový, jímž bylo by lze psáti pro všechny, co má význam

širší, než pouze národní: díla vědecká, zprávy časopisecké, překlady literárních děl klassických atd. Jak by se tím rázem povznesl obsah a tedy i význam žurnalistiky, časopisů odborných i popularisace vědy, kdyby — díky jednomu jazyku světovému — bylo pak lze za laciný peníz a snad současně s originálem japonským, finským, anglickým, norským atd. číst a studovat nové práce a objevy hned po celé třeba zeměkouli!

Oč i všestrannější a úplnější byly by pak i spisy vědecké, časopisy odborné a knihovny všeliké a tím i vzdělání naše! Co ubylo by tu podceňování národů malých a menších nebo méně známých! Oč lepší, správnější a věrnější byly by pak i překlady, když bychom se učili jen jedinému jazyku cizímu, jako spisovnému, jímž by každý sám své myšlenky a city světu mohl tlumočiti. Vždyť nejlépe překládá, kdo z mateřštiny překládá.

Na veliký význam faktu tohoto zejména pro vědeckou literaturu upozornil v »Neue Freie Presse« 24. VII. 1904 známý chemik německý dr. W. Ostwald těmito slovy: »Jedné z mých knih leží přede mnou překlady v šesti rozličných jazycích. Z nich bylo mi lze prohlídnout jen malou část a tu poznal jsem, co nesnázi způsobil překladatelům jednoduchý vědecký obsah její. Bylo mi opravití nesčetná místa, kde myšlenky mé nesprávně ztlumočeny, ba i v opak změněny. Překlady, jichž nebylo mi lze zkontrolovat, obsahují asi také tolik chyb a to jistě nemálo znehodnocuje taková vydání. Mimo to nebylo lze uskutečnit několik překladů do jazyků menších národů, poněvadž předvídaný nepatrný odbyt knihy nevábil nakladatelů. Oč lépe bylo by tedy, kdyby již existoval jazyk mezinárodní! Vedle originálu mohl bych napsati sám i překlad jeho, neb alespoň mohl bych jej pečlivě zkontrolovat a v celém světě mohl by být každý jist, že obdržel mínění autorovo, třebaže se všemi omyly jeho, ale přece věrný názor jeho, kdežto dnes, narází-li čtenář překladu na obtíže, musí se především tázati, není-li vina na překladateli. Zná-li dostatečně jazyk originálu, může si pomoci, ale pak mu nebylo třeba překladu. Žádný národ, žádný jazyk nebyl by pak překážkou, poněvadž vydání v mezinárodním jazyku bylo by lze nabízet celému světu. Nebylo by vydavatelských a překladatelských obtíží a snadno bylo by lze stýkati se s literaturou světovou...«

A jak by jazykem mezinárodním získala žurnalistika a listy odborné, lze si představit z toho, že by pak spolupracovník jednoho listu rázem mohl se stát spolupra-

covníkem třeba všech podobných listů na světě, ježto by mu stačil k tomu jediný jen jazyk. Rozmnožil by prostě zprávu svou, esperantsky napsanou, a rozeslal do světa buď za honorář nebo výměnou . . .

Naříkáme si tak často a dlouho už, že nás cizina málo zná, že o nás špatně smýšlí, že nepřátelská žurnalistika a korespondenční kancelář šíří o nás pomluvy — že chybí nám informační kancelář. . . Proč nám chybí a proč nás cizina tak málo a špatně zná? — Finanční obtíže jsou to, jež dusí a ničí všechny posavadní kroky naše a úmysly. (Pokračování.)

PRVNÍ VŠERAKOUSKÝ SJEZD ESPERANTISTŮ.

(UNUA TUTAŬSTRIA ESPERANTO-TAGO.)

O svatodušních svátcích letošního roku, ve dnech 15. a 16. května 1910, bylo hlavní město mnohojazyčného Rakouska svědkem toho, jak příslušníci různých národů rakouských, dnes mezi sebou bojujících, sešli se ke společné manifestaci a práci, a jak všichni v největším souladu, míru a přátelství spolu jednali. V ty dny konal se ve Vídni první mezinárodní sjezd rakouských esperantistů, který bratrsky spojil zejména esperantisty tří důležitých národů rakouských: Čechů, Poláků a Němců.

Sjezd, jehož čestné předsednictví přijali profesor české university Dr. Frant. Krejčí (z iniciativy »Svazu čes. esp.«), lvovský biskup Dr. L. Bandurski, sekční šef v rak. ministerstvu železnic JUDr. F. von Schonka a spisovatelka baronka B. Suttnerová, a v jehož čestném výboru byli zástupci esperantistů českých (počtem 20, z nichž ze »Svazu čes. esp.« pp.: prof. Dr. A. Batěk, uč. Th. Čejka, prof. R. Friedrich, úř. A. Hájek, prof. Dr. Stan Kamaryt), polských (7), chorvatských (4), bosenských (1), německých (23) i místních (13), odbýval se v místnostech dolnorakouské obchodní a živnostenské komory za účasti více nežli 100 delegátů, zastupujících 86 rakouských korporací německých, českých, polských a srbských vedle hostů maďarských.

Den před sjezdem (v sobotu 14. května) sjela se již většina kongresistů. pro něž večer byl uspořádán v »Hôtel Metropole« seznamovací »večer hostů«, jehož účastnilo se

asi 200 osob. Na večírku prof. Dr. Lederer mluvil německy (pro přítomné neesperantisty) na thema »Esperanto a škola«, sedmiletý esperantista (Fahrik z Prahy) esperantsky deklamoval, zástupcové národa českého polského a německého proslovili vřelé zdravice, vše pak zakončeno bylo obvyklým zapěním esp. hymny.

První den sjezdu (neděle 15. května) shromáždil asi 120 účastníků o 10 hod. dopol. k zahajovacímu sezení v slavnostní síni komory. Sezení zahájil předseda ligy německých spolků rakouských esperantistů továrník Dr. J. Werber pozdravným proslovem, v němž zdůraznil, že je to poprvé, kdy rakouští občané různých jazyků a národů scházejí se, aby v důležitých záležitostech pojednali jediným, ne národním, ale neutrálním jazykem. Pak čteny četné telegramy a přípisy došlé z nejrůznějších zemí světa, mezi nimi přípis »Svazu čes. esp.« a telegram redakce »Čes. esper.« (Saluton al amikoj de frateco kaj justeco inter nacioj! Sukceson al via festo! Bouška, redaktoro de »Bohema esperantisto«). Do předsednictva aklamací zvoleni: Polák Dr. Nałecz-Skałkowski, sekundář Ilovské polykliniky (předs.), Čech Ed. Kühnl (1. místopř.) a Němec prof. Dr. Lederer (2. místopř.). Předseda Dr. Skałkowski (předs. Ilovského spolku esp.) pronesl krátkou zahajovací řeč a předložil sjezdu pozdravné telegramy rakouskému císaři a Dru Zamenhofovi, načež pronesli své zdravice oficiální delegáti různých spolků. Pak přikročeno k dennímu pořadu. Usneseno: aby sjezdy rakouských esperantistů konaly se každoročně; aby se odbyvaly vždy v jiném městě dle dohody na sjezdu posledním; aby uspořádání sjezdu svěřeno bylo spolku neb spolkům ve zvoleném městě; aby spolky, které se chtějí účastniti sjezdu, poskytly sjezdu peněžitou podporu; aby z těchto sjezdů zásadně vyloučeny byly otázky národní, politické, jazykové neb náboženské; aby předsednictvo (a zároveň výbor určující denní pořad) každého sjezdu zvoleno bylo po jednom z každého národa zastoupeného na sjezdu; aby sjezdy rakouských esperantistů konané ve formě delegační, věnovány byly výhradně jen záležitostem společným všem účastněným národům; aby různá podání k úřadům podávala se v esperantu jako jazyce hlavním (podepsané zástupci všech národů) a v překladě v jazyce iniciatorů (podepsaném jen jimi). Po obědě kongresisté navštívili hromadně loveckou výstavu, kde byli přijati zástupcem výstavního výboru. Večer ztráven byl v kavárně »Esperanto« (Kafejo Esperanto, Wien I., Stubenring 18).

Druhý den sjezdu (pondělí 16. května) rovněž právem poutal pozornost všech účastníků. V dopolední schůzi především sdělil předseda děkovný telegram císařův, přijatý s velikým nadšením, a velikou řadu telegramů a dopisů nově došlých z různých míst. Usneseno: pozvati 8. mezinárodní sjezd esperantistů (1912) do polského města v Rakousku a to do Krakova (zamítnuto: do Prahy, Štýr. Hradce); svolati 2. sjezd rakouských esperantistů do Prahy (zamítnuto: Brno, Krakov, Olomouc), při čemž přijato nabídnutí »Unie čes. esp.« sjezd uspořádati; protest »Unie čes. esp.« proti tomu, aby orgán něm. esperantistů v Rakousku zval se »Austria esperantisto« byl odbyt tím, že poukázáno na provedenou již změnu názvu v »German-austria esperantisto« (malé »german« a velké »austria esperantisto«); protest proti užívání slova »čeňa« (podaný »Unii čes. esp.«) nebyl připuštěn, ježto prý je to věc politická. Tím byl denní pořad vyčerpán, přes to někteří kongresisté tlumočili ještě různé své poznámky; jeden vyzýval, aby se vzbudil zájem o esperanto u parlamentu, vlády, ministerstva vyučování a aby se dbalo o výcvik dokonalých učitelů esperanta; druhý žádal, aby se pracovalo k utvoření mezinárodní komise pro vyučování esperanta; třetí sděloval, že podařilo se mu ustaviti rakouský ústav pro esp. a t. p. Poděkováním předsedy uzavřena druhá tato schůze a tím i sjezd. Teprve po ukončení došel děkovný telegram Dra Zamenhova.

Na konec není lze pomlčením přejíti scénu při jednání o tom, kde má se konati druhý sjezd rakouských esperantistů. O jednání tom referuje orgán německo-rakouských esperantistů »Informaj raportoj« (German-austria esperantisto) takto:

»Druhý místopředseda doporučil, aby přijato bylo pozvání do Prahy. P. Glück vyjádřil přání, aby čeští (čeňaj) i němečtí samideáné v tomto městě spolupracovali na organizaci druhého sjezdu rovněž tak bratrsky jako samideáné obou těchto národností ve Vídni na sjezdu prvním. — 2. místopředseda referoval o uspokojivě dobrých stycích mezi českými a německými samideány i v Praze. — P. Dr. Mikołajski (Lwów) vyjádřil přání, aby nejen »Bohema unio esperantista«, ale také »Bohema asocio esperantista«, bez ohledu na »neshody« spolupracovaly pro druhý sjezd a ukázal podrobně na naprostou nutnost takové souladné spolupráce. — P. Macháček upozornil na to, že ta věc má býti považována za věc vnitřní mezi oběma korporacemi. — První

místopředseda p. Kühnl vysvětlil situaci mezi oběma jmenovanými korporacemi; připomněl zvláště to, že rozporu mezi B. U. E. a B. A. E. v jeho orgáně »Čas. čes. esp.« nikdy nebývá se dotýkáno. — Když pak předseda Dr. ryt. z Nałęcz-Skałkovských sám přebral předsednictví, p. Dr. Werber projevilo mínění, že pojednání o tomto předmětu, když B. A. E. není ve shromáždění zastoupena, není příjemno. (Vzhledem k tomu je nutna poznámka, že dle dopisu »Svazu čes. esp.« ze 14. května k pracovnímu výboru Prvého všerakouského sjezdu esperantistů tato korporace bohužel neobdržela žádnou zprávu ze zpráv zaslanych jí pracovním komitétem. Pravděpodobně zásilky o kongresu došly na »nepravou adresu«.)*) Tedy B. A. E. nemohla včas jmenovati oficielní zástupce na sjezdu.)«

To by byl asi stručný, ale myslím, dosti obsažný nástin sjezdového jednání. Bohužel nepodávám jej z vlastního pozorování, ale na základě pěkného a podrobného referátu v orgánu pořadatelů sjezdu, poněvadž jsem se sám sjezdu účastniti nemohl jsa k svému největšímu politování v době sjezdu jinak zaměstnán.

Prozatím přestáváme na tomto suchém referátu, potlačující všechny poznámky, které nám průběh sjezdu vnucuje. V příštích číslech však se k jednání sjezdu vrátíme několika glossami. Hkb.

OPTIMISMO.

Meditoj de Dr. Stan Kamaryt.

Optimismo ĉe esperantisto estas necesa. Optimismo estas ĉe mi idea bazo de esperantismo. Ĉar, se mi devas kredi, ke por forigi nelogikaĵojn de nia kulturo, nelogikaĵojn laŭ racionalisma vidpunkto, estos iam enkondukita artefarita lingvo sole per interkonsento de homoj, mi evidente bezonas kredi, ke la evoluo de la kulturo iros laŭ direktiloj de la racionalisma logiko, do laŭ la logiko de homa intelekto, kiu laŭ tia supozo donas al mi pli ĝustajn konojn pri ekstera mondo, ol pensas ordinare instruoj de skeptikismaj majstroj.

Esti skeptikulo, dubi pri la kapableco koni la veron, esti noetika nihilisto, estis tre aloganta kaj simpatia por

*) Cituji doslovně oficielní zprávu v »Informaj raportoj«. Pozn. refer.

inteligentulo de la fino de 19. jarcento. Tiu ĉi tempo estis epoko de serĉado. Klasikismo de l' arto bazita en iniciatoj de la renesanco, kiu naskiĝinte en 15. jarcento en Italujo transiris trans la tuta Eŭropo kiel grandega ondo kaj ekbruligis lumegon de progreso ĉe ĉiuj nacioj lasante kiel siajn postsignojn popularajn artajn verkojn naciajn, estis eluzita, fininta, venkita tiel same, kiel scienca empirismo, fondita de patriarkoj de moderna ekzakta scienco: Newton, Hume, Kopernik, Leibniz, Pascal, Lavoisier, Davy; komencis epoko de serĉado de novaj celoj kaj novaj metodoj en ĉiuj fakoj de la homaj penso kaj laboro. Tiu ĉi periodo de serĉado estis tre doloriga por ĉiuj partoprenantaj laborantoj. Oni sciis certe sole tion, ke oni serĉas. Kion oni serĉis, oni ne sciis. Jen staris la probleo: starigi novajn vivindaĵojn sur la loko de la malnovaj. Kiel malfacile estis orienti sin en la ĥaoso de diversaj, ofte kontraŭstarantaj, tendencoj, montras plej klare la fakto, ke samtempe vivis Tolstoj, Nietzsche, Björnson, Huysmans, Ostwald, Ruskin, Reclus, Carneghi, kaj ĉiu el ili fariĝis fondinto de filozofia sekto: Tiu ĉi periodo de serĉado estas nomata dekadenco. Simila epoko ĝis nun ne ekzistis en kultura historio; la homaro neniam tiel intense pensis, kiel dum la nomita epoko. Ĉiuj rilatoj inter aferoj spiritaj kaj materiaj estis sciataj kaj sentitaj, ĉiujn statojn de homa penso havis la homaro antaŭ siaj okuloj kaj intencegis kun fervorego trovi novajn rilatojn inter ili. Ĉiuj valoroj estis revizitaj. (Fino.)

SUB ESPERANTISTA STANDARDO.

Fragmento el la originala (ankoraŭ neeldonita) esperanta romano »El la unua epoko de esperantismo«. Verkis *Jan Otcovský*.

Ĉiu, kiu akceptis esperanton el la amo kaj en la kompreno pri ĝiaj noblaj ideoj, pri ĝia grandega graveco kaj sanktigis al ĝi sian tutan estontan vivon, tiu komencas kaj devas komenci vivon novan, vivon respondantan al la ideoj de esperantismo.

Tia esperantisto ne devas plu dediĉi sian aŭdosenton al elementoj kontraŭstarantaj tiun ĉi ideon, li devas plej frue forĵeti tiun parton de sia nacia historio, kiu ne havas alian utilon ol instigi unu nacion kontraŭ la alian, li devas nepre fariĝi filo de esperantismo kun historio ĝia, historio de pura humaneco.

Oni ne devas tamen konjekti, ke esperantismo ludos en la homara socio ĉiam sole taskon subalternitan. Ne! Esperantismo estas konsekvenco de nuna homara evolucio, kiu havas taskon kompletigi la grandegan disvastigon naciekonomian, industrian, sciencan, komunikan k. t. p., por ke ĝi tiam komune daŭrigu sur la vojo por atingi la celon montritan al la homareco.

Al ni, homoj de 20a jarcento, ne sufiĉas jam dum la supre dirita fabela disvolvo de diversaj rimedoj sole malgranda rondeto apud hejma kameno, nek la limoj de nia patrujo, nek limoj de nia regno, al ni ne sufiĉas jam la vivo hom'evitula, ni volas travivi kelke da jardekoj de nia ekzistado per vivo efektiva, reala, per vivo al la homo konvena, ni volas ĝin travivi taŭge, kun ĉiuj nacioj komune en la paco, kontenteco, kaj en la amo al nia proksimulo, en la amo komuna. Alian sopiron la fidela samideano de esperantismo ne devas posedi.

Kiu supozus, ke esperantismo devas sole servi kiel interkomprenigilo internacia en la kontakto komerca kaj en aliaj modernaj akiraĵoj, tiu sin trompus treege. La esperantismo sekvas ankaŭ celon moralan. Ĝia glora aŭtoro sciis kaj sentis tre bone, ke ĉiu malbono, kiu ekkaptas ĉiun individuon kaj tutajn naciojn, fontas sole el la diverslingveca rasa malamo kaj ke neniu alia rimedo povas la malamikajn naciojn alproksimigi, kiel vorto viva, lingvo universala, kiun ĉiuj nacioj povas proprigi al si en mallonga tempo senpene kaj sen perdo de tempo. Li sciis, ke sole internaciaj interrilatoj povas tiun ĉi grandegan ideon efektivigi, ideon de toleremo ne sole ĉiunacia, sed toleremon homaranisman.

Kaj jen oni povas kuraĝe proklami, ke tiuj ĉi sopiroj ne maltrafos la sukceson. Falis ja semo en la teron preparitan kaj tio ĉi estas grava. Ĉar ĉio sur la mondo estas al sia tempo alkonformigita. Tiel ĉiam estis, estas, kaj estos. Ĉiuj tiuj genioj, kiuj aperis sur la mondo en la tempo ne havante por siaj grandegaj ideoj la teron preparitan, naskiĝis ĵus antaŭtempe. Kaj tial ne povis la genio de esperantismo naskiĝi ekzemple dum la epoko de Komenský, li devis naskiĝi en la epoko nuna, en la epoko, kiam la tero estas por lia granda ideo preparita.

Kaj la semo falis. Sed apenaŭ ĝi ekĝermis kaj elpuŝis plenvivan arbeton kun nekalkuleblaj, profunde plantitaj kaj sur ĉiujn flankojn etenditaj radikoj kaj radiketoj, ekaperis tuj domaĝuloj por ĝin ruinigi, sed ekaperis ankaŭ samtempe komplezemaj, neprofitemaj bonaj ĝardenistoj por ŝirmi ĝin

Zan Otkovsky

kontraŭ tiu ĉi insekto, zorgi pri ĝi kaj plibonigi ĝin nedemandente, ĉu ili ĝuos iam ĝiajn fruktojn, ili sole sciis, ke ili entreprenas taskon malfacilan, sed la plej gravan kaj plej noblan por la bonfarto de homareco en la estonteco.

Certe la laboro nefacila, se ni konsideras, ke la nuna homara inteligenteco kulminacias ĉe 90⁰/₀ sole en egoismo, en volupteco, regemeco kaj en ĉiuj el tiuj ĉi malvirtoj sekvantaj per la pereigaj konsekvencoj por la tuta homara socio.

Tiuj ĉi malbonaĵoj progresis en la 20a jarcento tiel proksime, ke jam eĉ ĝiaj fervoraj kontraŭuloj kaj persekutantoj haltis antaŭ la kruciĝantaj vojoj nesciante, kiun nun sekvi, ĉar ĉi tie neniuj montriloj estis. Kaj ili staras tie ĉi senkonsile, filozofas, elpensas kaj serĉas kun nelaciga persisteco, kun perdo de tempo kaj iliaj fortoj, la rimedon, kiamaniere estus plej facile elserĉi la vojon pluan, kiu ilin alkondukus al la celo dezirita. Sed nepovante trovi tiun ĉi rimedon, ili sin ĵetas kiel en ĉiuj similaj cirkonstancoj, en la neeviteblan estintecon por eltrovi el ĝiaj profundaĵoj iun analogion kaj modifiki ĝin al epoko nuna supozante kaj kredante, ke ili elserĉis rimedon novan kaj ĝustan, kiu liberigos la kredeman popolon el ĝia sklaveco.

Oni ne miru, tiel jam estas, ke oni tiajn rimedojn, kiuj celas ebligi ian grandegan kaj noblan faron, serĉas ĉiam en ĉiuj regionoj atingeblaj kaj neatingeblaj, sed neniuj pripensas, ke oni bezonas en sia propra ĉirkaŭaĵo sole atente ĉirkaŭrigardi kaj post la serĉata rimedo sole nur la manon etendi. Sed tiu ĉi metodo estas neallasebla, ĉar ĝi kontraŭstaras al la ĝisnuna principo: Malnovaĵoj, maloftaĵoj! Kaj tiel ni vivas senĉese sole en estinteco.

Sed la fidela kaj nobla esperantisto ne bezonas serĉi la ĝustan vojon el la nuna labirinto, ĉar li jam trovas sin sur ĝi. Al li estas sole necese sekvi tiun ĉi vojon, se ĝi eĉ en la komenco ne estus tiel bonege preparita, kiel vojoj flankaj, vojoj seneliraj, li devas paŝi kuraĝe, persiste kaj certe fidante, ke ĝi lin alkondukos al la reto de vojoj celantaj entute al celo sola, al la celo montrita al la homareco, al la celo fina. Tiam estos patrujo ĉie kaj nenie. —

*

La egoismo, la malamo, la pasioj kaj malĝojo malaperus, se ĉiu homo ekkomprenos kaj neniam forgesos, ke ĝi estas

sur la mondo sole fremdulo, sopiranta je aventuraĵoj, alveninta el malproksimegaj kaj nekonataj regionoj, kien ĝi foje revenos pli malriĉa ol ĝi alvenis. —

Křivoklát, 1. IV. 1910.

LA ORA TREZORO.

Bohema fabelo de K. J. Erben tradukita esperanten de B. S. E.

Riĉa patro havis tri filojn, kiujn li tre amis kaj zorge edukadis. La pli maljunaj tre bone lernis, sed ili ne estis tiel bonkoraj kiel la pli juna, Petro, kiu estis laŭ homa juĝo iomete malsaĝa kaj tial ankaŭ mokata de l'fratoj. La pli maljunaj estis ankaŭ ŝatataj en la tuta ĉirkaŭaĵo kiel ĉarmaj knaboj, ĉar ili sciis jam dum la juneco en ĉiu societo bone kondukti. Ĉie ili estis estimataj, ĉiu ankaŭ sciis ja, ke ili ne bezonas kalkuli helerojn kaj ke ili heredos de l'patro oran trezoron. En ĉiuj familioj, kie estis knabinoj, oni volonte ilin vidis kaj kelka patrino ĝojis pro tio, ke ili interesiĝis pri ŝia filino. Kvankam al Petro ankaŭ neniu baris la vojon, tamen lin neniu rigardis, ĉar li vekis nenian atenton. Tion li mem sciis, ke li ne taŭgas por la mondo; kaj tial li fariĝis izolulo, por ke li ne hontigu sian patron. Jam multajn jarojn atendis la pli maljunaj fratoj, ke la patro transdonos al ili bienon kun la ora trezoro kaj ke li mem ĝuados kvieton. Sed la patro, estante jam multaĝa alvokis ĉiujn tri al si kaj diris: »Miaj infanoj! Estas neeble por mi zorgi pli longe pri mia posedaĵo, mi volas postlasi ĝin al nun el vi; mi volonte farus donacojn al ĉiuj miaj filoj egale, sed mi ne povas dividi la oran bienon. Mi prezentas al vi 3 kondiĉojn; kiu ilin plenumos plej bone, ricevos la oran bienon. Unuan fojon gajnos tiu, kiu alportos de sia knabino la plej belan tukon.«

Ĝoje foriris ambaŭ pli maljunaj, eĉ nepripensante, ke Petro povus ilin superi, tial, ke li konis neniun knabinon. Ili elpetis de siaj fianĉinoj la plej belan tukon. Sed neniu donis al ili sian plej belan pensante, ke ankaŭ ŝia kamaradino ne donos la plej belan. Petro, kiu antaŭe eĉ ne kuraĝis pensi je l'ora bieno, iris malgaja post la bienon kaj ne sciis, kien iri. Sed kia plezuro, kiam li ekaŭdis voki per nekonata, sed afabla voĉo sian nomon. Li ne povis ekkoni, de kiu li estas vokata; li ĉirkaŭrigardis, sed li neniun vidis. Post kelka momento li komprenis, ke granda verda rano

alparolas lin. Poste la rano komencis tuj demaneli lin je la kaŭzo de lia ĉagreno. Kiam Petro ĉion sincere diris al ĝi, la rano respondis: Ne ĉagrenu, mi mem havas filinon, kiu povas donaci al vi la plej belan tukon. Iru kun mi.« Poste ĝi kondukis lin kelkajn paŝojn pluen en iun truon, ĝis ili fine alvenis en belan ĉambreton. Tuj la rano diris al sia filino, kiu kudris apud fenestro: »Mi promesis al tiu ĉi knabo tukon, donu al li vian plej belan!« — Ŝi alkondukis lin gaje al ŝranko, ke li mem elektu la plej belan. Poste ordonis al ŝi la patrino, ke ŝi tamen mem elektu, ĉar la viroj tion ne komprenas. Kiam li ricevis la plej belan, li afable dankis kaj gaje foriris hejmen, kie jam la patro kaj fratoj lin atendis. Sed kiel ili ekterurigis, kiam ili estis devigitaj konfesi, ke Petro posedas la plej belan. La patro ne multe tion ŝatis kaj diris: »Miaj infanoj, per tio ankoraŭ nenio estas decidita; vi devas ankoraŭ alian aferon prove plenumi kaj ĉiu devas hejmen alporti multekostan ringon.« La pli maljunaj foriris ĉagrenitaj, ankaŭ Petro estis malgaja, ke li devas denove ĝeni la loĝantinon de alia mondo. Li tamen kuraĝigis peti sian ringon, kiun li ankaŭ tuj ricevis. (Fino.)

RAPORTOJ KAJ NOTIZOJ.

La loko de la sesa internacia kongreso esperantista. Washington estas unu el la plej belaj urboj en la mondo, enhavante proksimume tricent mil loĝantojn, kaj estas fama pro sia pureco, larĝaj stratoj kaj aleoj, multegaj arboj, belaj parkoj, majestaj konstruaĵoj el marmoro kaj granito, multaj lokoj interesaj, inter kiuj estas la Blanka domo, kiu estas la loĝejo de la Usona prezidanto, la Kapitulo, kie kunvenas la Usona kongreso, la biblioteko de kongreso, la plej bela kaj granda en la mondo, la monumento de Washington, 171 metrojn alta, kiu estas la plej alta masonaĵo en la mondo kaj havas interne rapidan elevatoron, kiu portas la pasaĝerojn ĝis la alteco de 155 metrojn, la Nacia trezorejo kun ĝiaj grandaj kasejoj, belegaj konstruaĵoj de la registaraj departementoj, la Corcoran (korkoran), Galerio de la Arto, la Smithsonian'a, Nacia kaj Kuracarta muzeoj, botanikaj ĝardenoj, zoologia parko, k. t. p., en ĉiujn ĉi la enirado estas senpaga. Aŭgusto estas nomata en Washington la »Monato Turista«, ĉar ordinare estas tiam pli multe da vizitantoj ol en iu ajn alia sezono de la jaro. La vetero dum aŭgusto estas modere varma, la vesperoj estas malvarmetaj kaj refreŝigaj. Estos multaj plezuroj, ekzemple ekskursoj lunlumaj al la Grandaj akvofaloj de la Potomac (potomak) rivero, al Glen Echo (glen eko), al Chevy Chase (ĉevi ĉejs) lago, k. t. p., kaj veturadoj laŭ la bela Potomac rivero per boatoj provizitaj je muziko, dancado, manĝetoj, kaj aliaj amuziĝoj por la pasaĝeroj. Ekskursoj estos aranĝitaj al Mount Vernon (maŭnt vernon), la originala domo kaj tombo de George Washington, kie oni povas vidi la meblaron, k. t. p., kiun li uzis

dum sia vivo, ĝuste kiel ili estis antaŭ cent kvindek jaroj, al Arlington Cemetery, al Chesapeake Beach (ĉesapik biĉ), Cabin John Bridge (kabin ĝon briĝ), kiu estas la plej longa ŝtonarko en la mondo, Alexandria (alekzandria), la Nacia hejmo por maljunaj soldatoj, Militŝipa haveno, k. t. p. Je distanco de sole unu horo de Washington oni povas ĝui bonegan salakvan banadon. O. S.

Antaŭ la kongreso de bohemiaj esperantistoj en la jaro 1910 la societoj kaj rondetoj de bohemiaj esperantistoj ricevis du cirkulerojn el ambaŭ centraj unuiĝoj de bohemiaj esperantistoj, nome de nia »Bohema asocio esperantista« kaj de la kontraŭa »Bohema unio esperantista«. La ambaŭ cirkuleroj estas tiel karakterizaj dokumentoj nuntempaj, ke ni sentas la bezonon kaj devon enpresii laŭvorte tiujn epistolojn al la bohema publiko esperantista, por ke la tuta esperantistaro mem vidu, kiu kaŭzis la konsekvencojn, kiuj povas naskiĝi. — Jen la teksto de la letero de »Bohema asocio esperantista« (sendita al ĉiuj grupoj, ĉu unuiĝintaj en BAE, ĉu unuigitaj en BUE, ĉu starantaj sendepende ekster ambaŭ centroj): »Kiel konate ekzistas en Bohemujo du centraj organizaĵoj esperantistaj »Bohema unio esperantista« kaj »Bohema asocio esperantista«. Tiu ĉi fakto per si mem estus neniu malfeliĉo, se la ambaŭ korporacioj, se ili pro diversaj kaŭzoj ne povas paŝi sub unu standardo, laborus por la komuna ideo *unu apud la alia* rigardante kiel unu solan direktilon de siaj faroj la bonon de esperantismo kaj ne la sekretigadon, pereigadon de la alia »frata« organizaĵo. El la esenco de esperantismo, el la enhavo de ĝia nobla ideo celanta la interfratiĝon de la homaro konsekvence rezultas, ke la esperantistaj korporacioj, eĉ paŝante sur malsamaj vovoj al unu komuna celo, devas ĉiam, kiam oni celas manifestacion de l'esperantisma ideo antaŭ la cetera neesperantista mondo, paŝi kune kaj unuanime, por ke ili per siaj internaj malkonsentoj ne alkonduku la ideon de esperantismo antaŭ la publiko ad absurdum. — En la pasinta jaro (1909) aranĝis »Bohema unio esperantista« la unuan kongreson de bohemiaj esperantistoj — do ne la kongreson de partianoj de Unio, kiel okaze de aliaj entreprenoj de Unio estis kun komprenebla tendenco akcentata. La bohemiaj esperantistoj kaj esp. kluboj unuiĝintaj en »Bohema asocio esperantista« ne estis invititaj por kune partopreni, kelkaj ĉefaj personoj de asocio estis direkte eligitaj el partopreno. Ni kun kontento konstatas, ke jam tiam aperis en Unio kelkaj vere esperantisme sentantaj individuoj, kiuj laŭmerite malaprobis antaŭ kaj post la kongreso tiun ĉi neesperantisman faron. Bedaŭrinde ilia protesto havis neniun praktikan rezultaton. La bohemiaj esperantistoj organizintaj sin en »Bohema asocio esperantista« ne volante malutili la aferon mem, kontentigis sin per simpla protesto publikigita en la tempo, kiam ĝi ne povis esti danĝera por la kongreso mem. — La nunan jaron »Bohema unio esperantista« intencas aranĝi la 11an kongreson de bohemiaj esperantistoj. Malgraŭ la kontraŭstaro de kelkaj delegitoj oni denove decidis en la ĝenerala kunveno de Unio ignori dum la aranĝado de tiu ĉi kongreso »Boheman asocion esperantistan« (Svaz českých esperantistů), kvankam la asocio unuigas grandan parton de bohemiaj esperantistoj, 15 efektive ekzistantajn klubojn, kies nombro atingos en la plej proksima tempo ciferon 20, kaj pli ol 300 individuajn membrojn. — Tial ni turnas nin ĝustatempe al la homoj bonvolaj, al kiuj estas klare, ke esperantismo ne povas esti ekskluziva posedaĵo de unu sola societo, ke la aparteno al iu organizaĵo estas flanka ofero, ke estas la ĉefa ofero vera konvinko esperantisma, petante, ke ili en la intereso de la afero mem protestu kontraŭ la neesperantisma agado de la aranĝantoj de la kongreso, kaj ke ili energie postulu, ke la kongreso titolata antaŭ la publiko kiel entrepreno de la bohemiaj esperantistoj estu efektive aranĝata de la bo-

hema esperantistaro t. e. kun partopreno de ĉiuj bohemiaj korporacioj esperantistaj, kiuj rekte ne rifuzis sian partoprenon! — Ni esperas, ke ĉiu esperantisto, kies juĝo ne estas malklarigita per partia antaŭjuĝo, komprenos, ke ni ne povas plu pasive rigardi tion, ke pro la persona kontraŭstaro de kelkaj individuoj la granda parto de la bohemiaj esperantistoj estu eligata el la entrepreno, pri kiu oni asertas al la publiko, ke ĝi estas entrepreno de ĉiuj bohemiaj esperantistoj, ni esperas, ke ili bone komprenos tiun ĉi nian paŝon, *per kiu ni faras provon maleblegi la traktadon de tiu ĉi afero antaŭ la publiko*, kio povus malutili la esperantisman aferon. — Ni petas pri afabla sciigo antaŭ la 15. de junio t. j., ĉu vi konsentas kun nia vidmaniero en tiu ĉi afero, por ke ni povu fari pluajn paŝojn koncerne tiun ĉi aferon. (Subskribitaj en la nomo de »B. a. e.« la prezidanto prof. Dr. Kamaryt kaj ĝen. sekretario Mil. Schmidt. Datumita la 20-an de majo 1910). — La teksto de cirkulero de »Bohema unio esperantista« (sendita tiel, ke ni ne povu ĝin ricevi, almenaŭ ne baldaŭ) estas jena: »Ni ignoris ĝis nun ĉiun atakon direktitan de personoj eksigitaj el nia centro kontraŭ la unueco de nia laboro. Ni estas kontentaj pro niaj sukcesoj kaj ni dankas pro ili sole al reciproka konfido kaj sincereco regantaj inter ni. — Tial kun tiom pli granda bedaŭro ni ekscias, ke tiuj kelkaj homoj agantaj en la nomo de Bohema asocio esperantista ĉiuforte penas enporti la malpacon kaj disputojn en niajn vicojn, ke ili eĉ minacas pritraktadi siajn jam longe pritraktitajn aferojn, al kiuj ni ne volas reveni kaj ne revenos, — antaŭ la publiko! Ni atentigas denove, ke ne ekzistas jam kvin monatojn antaŭe konstituiĝinta nia asocia klubo de individuoj, kies saman titolon Asocio proprigis al si, per kio ili sukcesis fari konfuzon inter la bohema komunumo esperantista ne scianta la aferon. — Ni ne volas ripeti la kaŭzojn, kiuj devigis nin eksigi ĉiuvoĉe tiujn kelkajn personojn, kies faroj cetere estas sufiĉe konataj. Ni montras al aldonitaj informantaj presaĵoj kaj al la de ili ĝis nun eldonata Bohema esperantisto, en kiu rebrilas iliaj penoj — per ofendoj kaj kalumnioj malutili la famon de Unio kaj ĝiaj membroj. — Se tiuj kelkaj personoj elektis kiel sia celo fondon de ia konkurenca societo — asocio de kluboj aŭ individuoj — ni devas kiel amikoj en la komunaj ideo kaj laboro sole kondamni tian agadon kaj atendi, ke la membroj de la societoj neunuigitaj ĝis nun en nia centra unuiĝo BUE., eĉ se ili estis vivigitaj por tiel diri el rezisto kontraŭ ni (por ke, si ili ekzistas, oni povu en ilia nomo agi kontraŭ Unio), ekkonos, kion oni jam faris kaj faras en ilia nomo, ke ili estas senkonscia armilo kontraŭ nia centra unuiĝo BUE. en la manoj de tiuj, kiuj promesis prese batali kontraŭ BUE. kaj kiuj efektive tiel batalas. Ni ne respondas, ni ignoras tian »laboron«, ni malzorgas la ofendojn, per kiuj estas plenigita ĉiu numero de ilia gazeto. Sed, kiam hodiaŭ kelkaj tiaj »amikoj« penas per tiel uzata maniero laŭ la maniero de talpoj inciti precipe niajn nove aliĝantajn societojn kontraŭ bohema centro kaj eluzi la okazon por aŭ malebligi la kongreson aŭ eniĝi inter nin, ni devas doni la klarigon al niaj amikoj kaj ankaŭ al tiuj, kiuj, kiel ni multfoje havis la okazon konvinkiĝi, ĝis nun ne scias, ke per ilia nomo (se ili estas membroj de tiel nomata societo aŭ asocio) estas entreprenata tia subfosanta agado. — Ni ne konfesas la ekziston de la tiel nomataj asocio aŭ societo fonditaj de »aluditaj amikoj de nia ideo« volantaj laŭdire hodiaŭ ŝajnige la komunan laboron, ĉar la honoro ordonas al ni kaj ligas nin eviti por ĉiam la personojn, kiuj nin malhonorigadis kaj malhonorigas, kiuj nian laboron ŝatatan hodiaŭ eĉ en la fremdlando malaltigas kaj ridindigas (ekz. la aserto, ke ni por montri la plaĉon por senbezonaĵoj komencis la kurson por sinjorinoj k. m. a.) kaj kies celo estas, kiel ili mem proklamis, per helpo de kontraŭpezo de kontraŭasocio nuligi la komunan,

laboron de niaj societoj. — Kial ili elpaŝas sub la nomo de societo eĉ de asocio? Ili vidas, ke tiamaniere ili povus eble sukcesi, delogi la neinformitan publikon, precipe la societojn nove fondiĝantajn, el la vojo kondukanta al nia centro aŭ malagrablygi al ili la rilatojn kun la centro. — Kial ili do entute fondis tiel nomatan asocion? Kiam ili estis vokitaj al komuna laboro, difinita per la programo akceptita preskaŭ ĉiuvoĉe en la preparaj kaj konstituiĝa kunvenoj de Unio, ili respondis per la kunvoko de intima kunveno, al kiu ili rifuzis la enirbiletojn al niaj membroj kun malicaj rimarkoj, kaj kies rezultato estis fondo kaj vivigo de tiel nomita kontraŭasocio. — kontraŭpezo kun la celo konkuri kun Unio, tio estas batali kontraŭ ĝi. Ni ne batalas! Ni laboras por esperanto kaj ni tute ignoras malaltajn penojn de tiaj amikoj, de tiaj kunlaborantoj. Ne sufiĉas, ke ili estis aŭ estas esperantistoj (hodiaŭ ne unu el ili laboras kun idistoj kontraŭ esperanto), sed ili devas esti ankaŭ homoj honestaj, por ke ili povu esti tolerataj inter ni en la societo, kiun hodiaŭ kreas la kluboj unuigitaj en nia centra unuiĝo BUE. — Se aperis ĥameleono, kiu ne sen necesaj kaŭzoj volus ludi la rolon de paca anĝelo, de la pli alta potenco trapenetrita per fratiĝa ideo, montranta per brila frazo al interna ideo de esperantismo, al la neceso pardoni kulpiĝintojn(!), kun tiu ni ne perdus la tempon, sed ni lasas lin al la homoj egalaj al li. — Ni riproĉu nek al Bohemoj nek al esperantistoj, ke ili havas en siaj vicoj karakterojn, kiujn oni devas eviti, la samon oni vidas en ĉiuj landoj, tiun fenomenon oni devas renkonti ĉiam, kiam oni rilatas kun homoj — La prilerno de esperanto ne estas bedaŭrinde la rimedo por nobligi karakteron, la esperantisma skolo ne estas moralinstituto, sed kontraŭ tio la peno vastigadi esperanton, ne devas esti preteksto por altrudi sin en la societon de honestuloj, sinceruloj. Ni devas paciĝi kun la fakto, ke tiaj homoj trouzas ĉiun bonan aferon, sekve ankaŭ esperanton. Se oni iam konvinkiĝos en la vivo, ke estas necese flankiĝadi antaŭ la rilatoj kun tiu aŭ alia, oni devas tiom pli klopodi pri lia ignorado kaj eligo el niaj vicoj, kie la brilanta frazo pri esperantismo kaj frateco povus malfermi al ili la vojon en la societon, por kiu ili ne estas indaj. — Kial ili volas eniĝi en tion, kontraŭ kio ili fondis kontraŭpezon (Vidu »Zájmy všelidské« kies kelkaj artikoloj estas inspirataj kaj eĉ verkitaj de la iniciatoroj de tia esperantismo)? Kial ili serĉas la eniron inter tiujn, kiuj eligis ilin por ĉiam el sia centro, kaj kiam per ignorado estis montrita al ili nia despekto? — Ni denove rimarkigas, ke ni parolas sole pri tiuj kelkaj individuoj, kiuj parolas en la nomo de sia tiel nomata asocio kaj kiuj provis per tiel nehonta maniero fari en la esperanta publiko la ŝajnon, ke tie ĉi estus iuj du centroj. — Ni ripetas ke ĉiuj bohemiaj esperantistoj, ne rigardante tion ĉu ili estas membroj de iu el niaj 50 ekzistantaj societoj de BUE. aŭ individuoj ĝis nun unuigitaj en neniun klubon, aŭ fine membroj de por ni neekzistanta tiel nomata asocio — kontraŭpezo, estas bonvenigataj en nia centro, en nia kongreso. — Malvero estas la aserto, ke al la aliaj personoj ol al tiuj, kiujn ni ĉiuvoĉe eksigis el nia centro, aŭ kiuj mem eventuale devis ĝustatempe eksigi kaj al kiuj ni respondas sole per ignorado, estis rifuzita kongresa legitimacio. — Sole tio estas por ni apogo en plua laboro, se oni povas fidi la karakterojn de tiuj, en kies societo ni volas oferi ĉion por bono de esperanto! (Sen subskriboj!!!) — Ni publikigas ambaŭ leterojn sen komentario. La legantoj komparu! Por homoj prudentaj kaj justaj tio sufiĉas. Legu la lojalan leteron de B. asocio esp. kaj la malicplenan leteron de B. unio esp. plenigitan per mensogoj kaj ofendoj kaj vi komprenos el kie eliras la malbono.) Ni estas tute kontentaj, ke almenaŭ kelkaj grupoj de Unio komprenis tion kaj tre favore kaj aprobe respondis al Asocio, kaj ni esperas, ke same ankaŭ ceteraj bohemiaj samideanoj egale

juste kaj favore juĝos la aferon.*) *La kongreso de bohemiaj esperantistoj devas esti malfermita por ĉiuj bohemiaj esperantistoj, ne sole por tiuj, kiuj plaĉas al s-o Kühnl!* Red.

KRONIKA A KOMENTÁŘ.

Šestý mezinárodní sjezd esperantistů konati se bude ve dnech od 14. do 20. srpna r. 1910 v americkém městě Washington (Kolumbie, Usona); bude to první mezinárodní sjezd esp. mimo Evropu. Kongresová legitimace, oprávnující k účasti na všech schůzích, zábavách a pod., stojí 10 Sm (5 dolarů, 24 K), pro Neameričany polovic. Ubytování a stravování v hotelu prvního řádu stojí denně 4—5 Sm (2—3 dol., 10—12 K). Plavba z Evropy do Ameriky (New-Yorku) druhou třídou přijde asi na 100 Sm (50 dol., 240 K); firma »Voyages pratiques« pořádá hromadné výpravy z Evropy třemi směry (podrobnosti písemně sdělí skutečným zainteresům redakce »Čes. esp.«); také »Universala esperanto-asocio« projektuje společnou výpravu Evropanů. Cizí esperantisté, pokud svůj příjezd předem ohlásí, budou na nádraží nebo v přístavech očekáváni místními esperantisty, kteří jim poskytnou veškerých informací a budou je provázeti po městě i okolí. Ke sjezdu vydány byly kongresní pohlednice a nálepky (15 pohl. neb 100 nálepek za 0.5 Sm = 5 cendů = K 1.20), jež lze obdržeti u sekretáře přípravného výboru (Edwin C. Reed, Washington D. C., U. Š. A.), který podá také veškeré informace a přijímá přihlášky. Čeští esperantisté, kteří se sjezdu účastní, sdělte to písemně redakci »Čes. esp.« v Praze na Kampě v době co nejkratší. Red.

První sjezd „Světového svazu esperantistů“ (Universala esperanto-asocio, U. E. A.) konati se bude v Augsburgu ve dnech od 28. července do 3. srpna 1910. Sjezd bude především pracovním a bude věnován — pochopitelně — ne esperantu, ale těm praktickým otázkám, které jsou úkolem U. E. A., při čemž ovšem řeči jednací bude výhradně esperanto, které je svazu ne cílem, ale prostředkem. Z programu stačí uvést stručně: Ve čtvrtek (28. VII.) odp. (5 h.) bude sjezd zahájen slavnostním sezením, při němž promluví předseda svazu, zástupce města a pod.; večer bude hostina a zábava. V pátek (29. VII.) bude 1. pracovní schůze věnovaná správnímu odboru (zpráva předsedy, změna stanov, odborní konsulové, inform. kanceláře a pod.); večer jízda na Hochablas, kde bude koncert s osvětlením a ohňostrojem. V sobotu (30. VII.) bude 2. pracovní schůze, na které jednati se bude o odboru finančním (zpráva předsedy, příspěvek, brožura o peněžních stycích atd.), odboru pro mládež (zpráva předsedy, založení esp. sekcí na gymnasiích etc.) a konsulátech pro ženy (účel a úkol). V neděli (31. VII.) podniknut bude společný výlet do král. zámků neuschwansteinských. V pondělí (1. VIII.) bude 3. pracovní schůze, v níž projednávány budou záležitosti odboru obchodního (bohatý program); večer variété a ples. V úterý (2. VIII.) ve 4. pracovní schůzi jednati se bude o odboru turistickém (průvodce, prázdninové kolonie, hotely, karavany mládeže, pra-

*) Estas tre interese, ke ĉion, kion ajn s-o Kühnl skribas en la cirkulero de Unio pri ni, oni povas diri pri li kaj liaj kolegoj kun la tre grava diferenco, ke dirante tion pri ni oni diras malveron, oni senhonte mensogas, sed dirante la samon pri la kolegaro de Kühnl, oni diras la puran veron nun jam feliĉe sufiĉe bone konatan. Estas preskaŭ mirinde, kiel s-o Kühnl pretendante portreti nin, portretis sin mem. Feliĉe nun li trompos jam sole malmultajn homojn. R.

vidla železniční) a o sportu; ve schůzi odpolední budou čteny navržené resoluce a bude se o nich hlasovati (resoluce předloží se k rozhodnutí výboru), načež sjezd bude oficiálně uzavřen; téhož dne bude zahradní slavnost s koncertem a osvětlením v městské zahradě a večer uspořádána bude veliká veřejná schůze o účelu a sociálním významu svazu, na níž promluví řečníci několika národů. Všechny schůze konati se budou v hotelu 3-Mohren. Sjezdu mohou se účastniti všichni členové U. E. A. (příspěvek sjezdový je 3 Sm = K 7.20), kteří mohou také své návrhy poslati písemně ústřední kanceláři svazu v Ženevě (Genève, rue de la Bourse 10, Svisio). Čeští esp., kteří se chtějí účastniti, nechť dopíší pražskému zástupci U. E. A. (pan Vojt. Kraus, mag. adj., Praha I., 320, ul. Kar. Světlé). Doufáme, že hojně Čechů se účastní.

Bšk.

Zákonem zavedené vyučování esperantu je ve státě Maryland (jeden z původních 13 států severoamerické unie v sousedství Washingtonu), kde dne 11. dubna 1910 gouverneur tohoto státu (Austin L. Grothers) podepsal předlohu, kterou povoleno vyučování esperantu na veřejných školách marylandských. Je to první stát v Usoně (Spoj. státech severoam.) který pojal oficiálně esperanto do svého zákonníku. Mají to tak někde pokrokové zákonodárce

Hkb.

Obchodní komory francouzské a esperanto. Dr. M. Kandt, syndik obchodní komory a předseda obchodní a průmyslové sekce »Universálního svazu esperantistů« (U. E. A.) uveřejnil nedávno výsledek své enkety o chování se obchodních komor francouzských k esperantu. Dle jeho sdělení odpověděly mu 52 komory; z nich jen jedna nedostatečně chápe hnutí, všechny ostatní posuzují je velice příznivě, velice často mají styky se spolky esper. (které jsou ve 42 místech z oněch 52) a morálně a někdy i hmotně je podporují; peněžité subvence spolkům esp. udělují na příklad obch. komory v městech Agen, Grenoble, Laval, Le Puy; mnohé nesubvencují místní spolky jenom proto, že tyto peněžní podpory nepotřebují a nežadají. Několik obch. komor anebo presidentů je čestnými členy spolků esp. Komory v městech Abbeville, Arras, La Rachelle, Laval, Le Puy, Rennes, užívají esp. korespondence. Jak vidno, vynesla enketa fakta v celku velmi potěšitelná pro esperantisty.

Hkb.

Zasílání esperantských telegramů oficiálně povoleno bylo také v Rumunsku (dosud jen v Rusku a Brazílii). Hlavní ředitel zemských telegrafů rozeslal všem svým podřízeným cirkulář, aby přijímali a předávali telegramy podané v esperantu i uvnitř říše i do cizozemska.

Hkb.

Vyučování esperantu na školách. — V Bordeaux (Franc.) — podobně jako v Lille — je ve školách účast na vyučování esp. povinnou. — Město Anecy je již také v řadě franc. měst, kde se učí esp. na školách. — V Lipsku (Něm.) rozhodl se senát vysoké školy obchodní přijmouti esp. mezi vyučovací předměty. — V Deubenu (Něm.) na obecné škole vyučuje se svolením ředitelství uč. Liegel celou třídu esp. — V Kodani (Dán.) učí esp. sl. Rasmussenova, učitelka na obec. škole, 31 dítek. — V Bukurešti přijato oficiálně vyučování esp. na obch. škole. — V Anglii jsou žáci vyučováni v esp. ve městech: Londýn, Sutton, Bedford, Harrow, Oxford, Portsmouth, Reading, Torquay, Fulham, Plymouth. — V Kingston-on-Thames (Angl.) je kurs esp. na »Science and Art School and Technical Institut«. — V Záhřebě jsou na středních školách soukromé kursy esp., jež těší se účasti žáků i profesorů. — V Kadisu (Špan.) je kurs na technickém ústavě. — V Tezintlan (Mex.) učí se esp. na mnoha školách. — V Darlingtonu vyučuje se esp. na škole technické. — V Le Havre (Franc.) je fakultativní kurs esp. na vyšší obchodní škole. —

V Maastrichtu (Nizozemí) je kurs esperanta pro žáky vyšších tříd katol. školy. — V Oudenboschu (Nizozemí) učí se esp. v dívčím pensionátě sv. Anny. — Ve Vídni je kurs esp. na c. k. vysoké škole technické (stejně na vídeň. obch. akademii). — V Lodži (Rus.) učí se esp. na soukromé obch. škole. — V Madridě (Španěly) učí se esp. na Athaeneu pro literaturu a vědu. — V Raleighu (Sev. Karolina) učí se esp. na veřejných školách od září 1909. *Hkb.*

Subvence městských rad esperantistům. — V Condé-sur-l'Escault (Franc.) poskytuje město místnímu spolku esp. roční subvenci 200 fr. — V Bilbao (Špaň.) dostal místní klub esp. od města 400 M. — V Barakaldo (Špaň.) obdržel místní spolek od města roční subvenci 120 peset. — Město Antverpy (Belg.) vyplácí ročně subvence třem esp. spolkům (Suda luno 100 fr., Antverpena grupo esp. 300 fr., Verda stelo 200 franků). *Nemo.*

Esperanto na světové výstavě v Bruselu (1910). Za trvání bruselské výstavy bude konáno přes 80 mezinárodních sjezdů: na několika z nich bude řečeno také esperantsky. Oficiální revue (La Revue des congrès), která podává zprávy o výstavě i sjezdech, má zvláštní esp. přílohu (Revue de la kongresoj). Kromě toho zvláštní oddělení věnováno je esperantu a zřízeno je zvláštní esp. bureau. *Nemo.*

Mezinárodní policejní svaz esperantistů (Internacia policasocio esperantista, I. P.) ustavil se v Paříži (sídlo je na policejní prefektuře), aby pracoval pro zavedení esperanta u policejních správ různých zemí. Sekretářem je předseda pařížského policejního klubu esp. pol. inspektor Miguière (Paris, Polica prefektejo), který podá bližší informace. *Nemo.*

Svazy mladých esperantistů ustanovily se již ve Francii (Franca federacio de la junaj esperantistoj), Anglii (Brita societo de la junaj esp.) a Německu (Germana unuiĝo de junaj esp.). Franc. svaz sdružuje 19 skupin mládeže (asi o 600 členech) 15 měst (viz »Čes. esp.« r. IV. č. 5. s. 56.). Angl. svaz zakládá v četných městech ve školách, při místních spolcích a pod. kroužky a skupiny mládeže učící se neb znající esperanto. K něm. svazu přihlásili se hned po založení členové asi z 20 měst. Společným orgánem těchto svazů je pařížský časopis »Juneco« (Mládí). Ojedinelé kroužky esperantské mládeže (junulaj grupoj) jsou také v Belgii (Bruxelles, Liège, Melle, Peer, Saint-Fron, Tongres, Verviers), Srbsku (Bělehrad, Niš), Americe (Washington), Švýcarsku (Ženeva, Huttwill). V Rakousku má esp. sdružení mládeže (Junaj esperantistoj) Štýrský Hradec. A u nás? Mluvilo se o tom..., ale už dávno, velmi dávno... dokonce dříve nežli si na věc vzpoměli v Anglii a Německu... nějaká usnesení jsou kdesi v protokolu... Skoro čas, aby došlo k činům, neboť poesperantští mládež znamená poesperantští veškerý svět. A my chceme světa dobýti. *Bšk.*

Esperanto mezi francouzskou mládeží (srov. »Čes. esp.« IV., 4, 56) je nesporně značně rozšířeno. Pařížský časopis »Le Journal« uveřejnil (24. I. 1910) provolání k franc. mládeži, aby se zjistilo, pokud je mezi ní esp. rozšířeno. Přišlo 1952 odpovědí z kruhů vyšších i dělnických! Povážíme-li, že »Le Journal« je čten v menší části národa francouzského a že každý čtenář se nepřihlásil (na př. z 600 členů franc. svazu esp. mládeže psalo 259), uznáme, že ty 2000 přihlášených mladých esperantistů franc. činí jen část a že tedy mezi franc. mládeží je několik tisíc esperantistů! Potěšitelné. *Hkb.*

Mezinárodní spolek pro rozvoj obchodních nauk a esperanto. Významná tato korporace (se sídlem v Bernu), která získala značný počet

esp. korporací i jednotlivců za členy, uveřejnila ve svém orgánu svolání, v němž poukazuje na důležitost a význam esperanta, a na svém letošním (IX.) sjezdu (ve Vídni, od 11. do 15. září 1910 bude jednati o zavedení esperanta do obchodních škol. K tomuto sjezdu rozesílá vídeňská »Export-Akademie des k. k. Oest. Handels-Museum« pozvání zajímavé tím, že k německému programu připojen je esperantský překlad a že došlo jako »Porto-freie Dienstsache«. Esperantská zásilka jako služební věc prostá porta je jistě zajímavost. Sch.

Esperantské knihy ve vojenské knihovně možno najíti nejen ve Francii, ale i v Rakousku. Aspoň p. F. Šupich, horlivý český esperantista, jsa ve vojenské službě v Lardaro (u Roucouy v již. Tyrolsku) byl nemálo udiven, že ve vojenské knihovně našel vedle publikaci něm., ital. a čes. také knihy esperantské. P. Šupich získal mezi svými voj. druhy zájem o esp. a pokud čas stačí, seznamuje je s ním. Jš.

Esperanto pomůckou žurnalistickou. Největší dánský denník »Politiken« přinesl 21. února 1910 překlad jubilejního článku českého denníku »Čas« o univ. prof. Dru Arn. Krausovi. Překlad byl obstarán pomocí esperanta. Ironií osudu článek týkal se velice známého odpůrce esperantismu. — Nizozemský denník »Maarleem's Dagblad« uveřejnil překlad referátu dra Branbergra v »Čase« o pražském koncertě Julie Culpové; překlad provází poznámkou: »Naše slavná zpěvačka Julie Culpova pořádala v Praze, hlavním městě Čech, dva koncerty; předkládáme čtenářstvu referát českého denníku »Čas«, jehož překlad z češtiny obstarali čeští a naši esperantisté.« Kr.

Esperantská enketa o poměrech industriálních učitelek. Odborná učitelka sl. Janalíkova z Bystřice p. H. byla vyzvána Jednotou učitelek moravských, aby pomocí esperanta vyšetřila, jaké je předběžné vzdělání a jaké jsou právní i hmotné poměry industriálních učitelek v kulturních zemích. Kr.

Esperanto v Českém obchodním museu. České obchodní museum zařadilo do své čítárny také esperantské časopisy a povolilo do čítárny, jinak jen členstvu přístupné, volný přístup všem esperantistům sdruženým ve »Svazu čes. esp.« Čítárna čes. obch. musea je v místnostech obchodnického spolku »Merkur« (Praha V., Mikulášská 9.) Sch.

O Kühnlově učebnici esperanta (o té první, jediné, úplné, původní, methodické, věrné a kdo ví jaké české učebnici) přinesl prostějovský časopis »Světla« (r. 1. č. 3—4, str. 52) recenzi, ve které recensent (—š.) píše: »Prakticky uspořádaná tato učebnice — podle cizích vzorů — má býti protiváhou »z francouzštiny přeložené moravsky-methodické« učebnici p. Čejkově, — z níž se sám autor Esperantu učil. Učebnice je prý zpracována na základě Zamenhofova »Fundamento de Esperanto«, ale nacházíme v ní tvary, jež jsou proti onomu »Fundamentu« (ač jsou samy o sobě logické), na př. jarcento (dle »Fundamenta« má se říkat centjaro). Autor praví v předmluvě zcela správně, že učebnice pro Čechy má býti zpracována na základě českého jazyka. Avšak autor si asi neuvědomil sám, co napsal, neboť nedal žákům návodu, jak se bránit českým idiotismům; zdá se, že to je též jeho slabou stránkou, neboť užívá slov »halti ĝis«, »elkonstruita« místo haltis, konstruita a pod. Rozdělení cvičení je dobré, proto učebnice tato prokáže dobrou službu v kursech. — Škoda jen, že autor je tak zaujat proti autoru »moravsky-methodické« učebnice p. Čejkovi; bylo by přece prospělo věci, kdyby uvedl, že abecední slovníky vydal Th. Čejka v Bystřici p. H. Pochybuji, že by všichni žáci měli trpělivost vyhledávati slova v »systematickém slovníku«, jehož smysl chápe

asi pouze autor sám.« — Tolik referent »Světla«. Mohli bychom v mnohém směru doplniti a rozšířiti tuto přiléhavou recenzi, ale přestáváme na citování posudku cizího, vědouce, že oprávněné výtky naše byly by vykládány za projev zaujatosti proti autoru. A spravedlivých výtek byla by řada veliká velmi . . . *Red.*

O fundamentalistech a idistech napsal náš redakční kollega prof. dr. Stan Kamaryt redakci časopisu »Volná myšlenka« dopis, z něhož redakce uveřejnila (»Volná myšlenka«, r. V., č. 12., s. 368.) tyto myšlenky: Pracuji řadu let pro esperanto v českém i cizím světě a myslím, že si nelichotím, domnívám-li se, že některé zkušenosti a poznatky, jež jsem při tom získal, mají platnost všeobecnou . . . Myslím, že málo kdo přijal hnutí idistické tehdy, když začalo, s takovými sympatiemi, jako nás několik málo, kteří víme, že esperantism sám neměl by *raison d'être*, kdyby spolu s ním nekráčelo z mezinárodní kultury . . . Chápali jsme, že je nutný přísný výběr osob; bylo nám už dávno jasno, že v esperantismu zmocnili se vedoucích posic lidé nekvalifikovaní. Je to kletbou všech velikých ideových hnutí, že mají své *parasity*! I vítali jsme idism jako třídění duchů. Myslili jsme, že přijdou noví lidé a že začnou pracovati novými methodami, že opustí cesty lži, zveličování, překrucování, zatajování, které pro propagandu esperanta staly se tak charakteristickými . . . Ale nikdy nic nezklamalo více než idism. Nepřišli noví pracovníci, nýbrž staří *championi* hnutí dali se znovu »do práce« — zase: lži, zveličováním atd. . . a tak by byl stav hnutí pro mezinárodní jazyk pomocný velmi neutěšený. Ani idisté, ani »věrní« esperantisté nemohou býti pokrokovým lidem sympatickými! Neboť také to je jisto: jako mají *fiologové* v otázce mezinárodního jazyka pomocného slovo nejmenší váhy, tak o jeho zavedení a přijetí nerozhodne ani fakultativnost *akusativu*, ani vybojování sporu, má-li i býti *koncovkou* *infinitivu* nebo *plurálu*, nýbrž jedině způsob propagandy. A tu je světlý bod v celé té bídě: pokrokové a seriosní elementy lze zřítí v esperantismu častěji a hojněji. Ty právě pošramotily a začaly potlačovat slávu starých generálů, kteří pak pozvedli boj *o ido*. . . *Red.*

Překlady z »Čes. esp.« Článek našeho švýcarského spolupracovníka p. J. Eydelnantha »Antisemitism a pokrok«, objevil se (pokud nám známo) v českém překladě v pardubickém čas. »Osvěta lidu« (XV, 34), kde překladatel (Šmc.) článek velice pěkně přeložil a uveřejnil s udáním pramene a v mladoboleslavském čas. »Jizeran« (XXXI 25 a 27), v němž překladatel (J. V. Libštátský) podal velice chatrný překlad (malá znalost esperanta a naprostá neznalost češtiny) bez udání pramene. Překlad v »Jizeranu« vyvolal pozoruhodný *odatek*, jednoho čtenáře (D.), který ve svém *feuilletonu* (XXXI, 27) poukázal na správnost článku také na základě poměrů u nás. Že i jinak došel článek pozornosti, o tom svědčí došlé nás dopisy o tom článku a slíbené nám pojednání o témže předmětu na základě poměrů moravských. *Red.*

Rozmanitosti z esperantského hnutí. — Město Le Creusot (Franc.) při příležitosti 3. sjezdu Bourgonské federace esperantistů (květen 1910) věnovalo sjezdu 500 fr. a bylo oficiálně na sjezdu zastoupeno. — Městská rada v Louhansu (Franc.) přijala *resoluci* (navrhl Maublanc), kterou se žádá všeobecné přijetí *esp.* mezi vyučovací předměty na školách. — Na XII. sjezdu ruských přírodozpytců a lékařů (28. XII. 09. — 6. I. 10.) podali dři Cvetajer a Kirilov referáty o *esp.*, které vzbudily značný zájem všech posluchačů. — Na sjezdu lékařů-therapiků v Moskvě byla uspořádána výstavka *esp.* — Na posledním sjezdu franc. volných myslitelů (Paříž, 31. X.—1. XI. 1909) přijat byl jednohlasně návrh prof. Deshayse, aby le-

tošní mezinárodní sjezd volných myslitelů (Brusel, 1910) připustil esp. za oficiální řeč sjezdovou. — Klub mladých aviatiků v Paříži (adresa: M. Frachet, Paris, rue Notre-Dame-de-Nazareth 52, Francujo) korresponduje esperantsky. — Více než 40 členů franc. parlamentu podepsalo návrhy na norvěžský Nobelův komitét, aby tvůrci esperanta byla udělena mírová cena; podobný návrh podali četní universitní profesori a zástupci různých spolků mírových. — Lékařský časopis »Rennes Médical« uveřejňuje (od října 1910) pravidelně esperantská sdělení. — Pozvání na kongres novomalthusistů (Haag, 15. VII—8. VIII. 1910) jest rozesíláno v jazyce franc., angl., něm. a v esperantu (sekretariát: Haag, Verhulststraat 9). — Minister-
ský sekretář veřejného vyučování a krásných umění v Mexiku dal se oficiálně informovati — generálním konsulem mexickým v Barceloně (Salvador Castello) — o 5. mezinárodním sjezdu esp. v Barceloně. — Na mezinárodním sjezdu farmaceutů (Brusel, září 1910) bude esperanto oficiální řečí sjezdovou (na návrh dra Bartomeu). — Na 30 angl. časopisů pravidelně uveřejňuje každý týden články v esperantu. — Městská knihovna v Antverpách (Belgie) objednává esperantské knihy a předplácí různé esperantské časopisy. — Pařížský časopis »La Croix« ve svém referátě o sjezdu katolíků esperantistů (č. z 22. III. 10) vypočítává tyto korporace, mezi jichž členstvem jsou horliví esperantisté: Franc. akademie, Akademie věd, Collège de France, ústav Pasteurův, museum, škola polytechnická, vyšší normální škola, konservatoř umění a řemesel, hornická škola, Medicinská akademie, pařížská a meudonská observatoř, pařížská fakulta filosofická a lékařská, farmaceutská škola v Paříži. — Francouzský spolek pro propagování esp. sdružuje tou dobou 100 spolků o 4000 členech (před rokem: 10 spol., 1600 čl.). — V Rotterdamu (Nizozemí) učí se esp. kondukteři pouličních drah elektrických. — Něm. zoolog Dr. W. Marchand počal vydávati sbírku brožur, která jedná o nauce všeobecného vývoje; k těmto něm. brožurám přidáno je esperantské resumé (vydává: Alfred Baumhauer, Berlin W 15). — V Suttonu (Angl.) těší se velké účasti kurs esp. pro policisty. — V Drážďanech konají se kursy esp. stenografie. — Stálá esp. výstava zřízena jest v Drážďanech (Pragerstrasse 38). — V Paříži jest 23 spolků esp., v departementech franc. 181. — 18 franc. časopisů propaguje esp. — Ve Štyrském Hradci (Graz) centrála lidové knihovny (Volksbibliothek-Zentrale, Stempfergasse 4) a lidová čítárna (Volkslesehalle, Kaiser Franz Josefs-Kai) vykládají esp. časopisy, knihy, katalog, letáky a pod. — V londýnské půjčovně knih pro slepce (Queens-road, Bayswater) je zřízeno zvláštní oddělení pro esp. — V Glasgowě (Angl.) 15 městských knihoven vyvěšuje angl.-esp. časopis. — Při příležitosti 1. sjezdu rumunských esperantistů byli zástupci rum. spolků esp. přijati královnou Eliškou, která je vřelou přítelkyní esp. — Franc. humoristický časopis »Pages Folles« počal právě uveřejňovati esperantské rebusy, na jichž řešení vypsál 50 cen, mezi nimiž je bycicl, kapesní hodinky, cestovní tlumok a pod.; podrobnosti sdělí redakce (Pages Folles, Paris, rue St. Lazare 92, Francujo). — Četné boy-scouts anglické i australské přijaly esperanto. — Veliká pařížská zpěvní síň »Olympia« dává své programy tisknouti franc., angl., něm. a esperantsky. — Aeroplan Jourdanův (Astruc et Cie), který súčastnil se červnových závodů v Juvisy, nese jméno »Esperanto«. Také znamená doby. — Aviatický klub ve Wladivostoku přijal esp. za oficiální jazyk ve styku s cizinou. — Spolek policistů-esperantistů v Drážďanech čítá 50 členů, kteří obdrželi úřední svolení ku přistoupení do něm. svazu esp. — Hraběnka Ella Andrássyová (roz. Zichy), choť bývalého uherského ministra vnitra, přijala protektorát spolku maďarských esperantistů. — V Australii jest 6 klubů esp. (Sydney, Benalla, Brisban, Adelaide, Invercargill, Melbourne) z nichž

jeden (v Melbournu) má 272 členů. — Nizozemská liga esp. má své místní odbory v 52 místech; kromě toho má 6 odborů v holl. Indii. — V Německu je již 222 spolků esp. — V Londýně je 27 spolků esp. a 24 kursů esperantských. *Kronikář.*

Pro propagační fond „S. č. e.“ věnovali dále (2. serie): pp. prof. Dr. Kamaryt (Plzeň) 10 K, úř. V. Dejmek (Žižkov) 2 K; celkem věnováno 12 K, což s dříve kvitovanými 53 K činí 65 K. — K došlým dotazům, týkajícím se sbírky na propagační fond sdělujeme stručně, že »Svaz čes. esp.« žádného vyzvání ke sbírce nevydal, že popud ke sbírce vyšel zcela spontánně z řad některých svazových pracovníků, kteří chtějí dobrovolnými příspěvky umožnit čilejší propagaci esperantismu, zejména na venkově, a vydání důležitých esperantských publikací. Svaz neukládá svým členům za povinnost přispívat na propagační fond, přes to však pevně doufá, že všichni přátelé esperantské myšlenky (zejména spolky ve »Svazu čes. esp.« sdružené) při všech vhodných příležitostech budou pamatovat na propagační fond dary, které budou kvitovány v »Čes. esp.« Dík za každý, sebe menší dar předem! *O. S.*

INFORMACE A DOKUMENTY.

Letákové průvodce Světového svazu esperantistů (Gvidfolioj de U. E. A) »Universala Esperanto-Asocio« pečuje o vydání stručných průvodců po městech, kde má zástupce Tyto průvodčí listy mají stejný formát 16,5×11,5 a stejnou úpravu. Obsahují údaje v dotyčném městě, seznam nejdůležitějších památek, nepotřebnější pokyny pro pobyt v dotyčném místě (tarif komunikačních prostředků, posluhů, měna a p.), adresy delegáta U. E. A. a esperantských zřízení místa (esp. kancelář, sídlo a schůze místních esp. spolků a p.). Úprava listů je velmi vkusná i praktická. Dosud byly vydány v těchto místech: Aachen, Bromberg, Bad Reichenhall, Carcagente, Cordoba, Davos, Donai, Düsseldorf, Ženěva, Grenoble, Hyères, Königsberg, Kostroma, Lipsko, Lausanne, La Rochelle, Havre, Le Creusot, Le Mans, Limoges, Locle, Louhans, Marseille, Morges, Molins, Moskva, Nancy, Pleven, Prostějov, Portsmouth, Tiflis, Tours. Kolekci jich zasilá Universala Esperantia Librejo Genève 10 rue de la Bourse za 60 h v mezinár. kuponech na odpověď. *S. K.*

Malé naučné slovníky v esperantu vydala světoznámá pařížská firma Hachette et Cie (Paris, bd. St. Germain 79). Jeden ze slovníků, všeobecný (a zároveň fraseologický), má název »Vortaro de esperanto« a jeho autorem je přední spisovatel mezi esperantisty Kabe (Dr. Kaz. Bein, Varšava); slovník stojí pouze 4 fr (str. 175). Druhý slovník, odborný, technický (s francouzským významem každého slova) nese titul »Enciklopedia vortareto esperanta« a je sepsán za kontroly četných odborníků Ch. Veraxem, známým pracovníkem v oboru technické terminologie esp.; stojí 6 fr (str. 249). Oba slovníky dohromady, vydané ve vkusné úpravě, podávají esperantský výklad všech slov, na které čtenář při četbě narazí. Podobným dílem je dvojdílný slovník, vydaný fou Imprimerie Darantiere (Dijon, Chabot-Charny) z péra rektora dijonské university a předsedy akademie esp. Em. Boiraca, pod názvem »Plena vortaro esperanto-esperanta kaj esperanto-franca«, který obsahuje vedle esperantských definic také franc. překlad každého hesla; cena tohoto dvojdílného slovníku je 9 fr. (str. 344). Z těchto děl mohou mít esperantisté radost i opravdový užitek. *Hkò.*

Král španělský a esperanto. Předseda madridského klubu esperantistů byl dle zprávy »La Suno hispana« přijat králem Alfonsem XIII., aby mu odevzdal skvostně vázaný ročník čas. »La Revuo« věnovaný mu redakcí její jakožto čestnému předsedovi barcelonského sjezdu. Předseda podal králi krátkou zprávu o průběhu kongresu, načež král odvětil, že sympatizuje s hnutím pro esperanto, že se mu i sám učil, že však lituje, že vladařské starosti mu brání, věnovati esperantu více času. Král dokonce ihned dokázal svou znalost esperanta tím, že přečetl a přeložil místo z věnovaného mu časopisu. S. K.

Esperanto ve vojenských časopisech. Známý italský list vojenský »Illustrazione militare italiana« přijímá esp. články a uveřejňuje je v původním esp. znění s italským překladem; esperantskou tuto část rediguje (dle rozhodnutí ředitele jeho plukovníka Carpi) prof. Luigi Giambene (Roma, Ripetta, 226, Italujo), na nějž dlužno příspěvky adresovati. Také v jiné italské revui »Il bibliofilo militare« její ředitel kap. Em. Salaris podává esp. přílohu obsahující resumé ital. článků v esp. a italský kurs esp. Podobně španělský čas. »La correspondencia militar« uveřejňuje články v esperantu a španělském překladu (přijímá je kap. Em. Escobar, Madrid, Pasaje de la Alhambra, 1, Hispanujo). Ve Francii dvě vojenské revue uveřejňují kurs esperanta: »Armée et Marine« a »Armée moderne«. V Rusku otevřel své sloupce esperantu časopis »Ruskij invalid«. Hkb.

Komenský v literatuře esperantské. V jediné naší vědecké revui paedagogické »Paedagogické rozhledy« uveřejňuje (roč. XXIII., č. 7., str. 677—679, duben 1910) p. uč. Jos. Krumpholc článek, v němž ukazuje na potěšitelný fakt, že velikého učitele národů počínají si všimati i stoupenici nového světového hnutí humanitního, esperantisté, a podává přehledný soupis toho, co o Komenském dosud bylo uveřejněno v literatuře esperantské. Poprvé objevuje se jméno Komenského v literatuře esp. roku 1902 v programovém článku revue »Český esperantista« (roč. I.), kde vzpomíná se snahy Komenského najíti způsob, kterak utvořiti jeden všeobecný jazyk. V témže ročníku v čl. »Ke 150. narozeninám Jos. Dobrovského« upozorňuje autor (Krumpholc) na Komenského, jakožto předchůdce myšlenky společného jazyka pro Slovany. V roč. II. »Čes. esp.« (1904) objevuje se jméno Komenského v přímé souvislosti s esperantem, když v čl. »Tvorba slov v esperantu« (str. 79—80) ukazuje autor (Krumpholc), že způsob, jak vytvořeno bylo esperanto, odpovídá názorům Komenského o tom, jak vytvořiti jazyk universální. To přešlo, doplněno několika výroky Komenského o potřebě, užitečnosti a možnosti jednoho jazyka obecného, do malé učebnice esperanta nově upravené r. 1905 Čejkou a Krumpholcem. R. 1906 Čejka a Krumpholc připsali svou úplnou mluvnici a cvičebnici esperanta »Památce J. A. Komenského, nadšeného horlitele pro ideu umělého jazyka mezinárodního« (IV. vydání z r. 1908 má věnování: »Památce J. A. Komenského, praotce českých průkopníků ideje umělého jazyka mezinárodního«) a v obsírné předmluvě podali četné citáty z Komenského spisů a dopisů. R. 1908 v revui »Český esperantista« (roč. III.) vyšlo v 8 číslech obsáhlé pojednání Jos. Krumpholce »Ideo de J. A. Comenius pri la lingvo universala« (Komenského myšlenka jazyka všeobecného), pojednání, které v obsírnějším zpracování vyjde i česky a jehož si všimli i cizinci: v Anglii, Dánsku, Uhrách, Polsku, Srbsku, Japonsku a j. Obsírněji a s podrobným citováním pramenů pojednává o témž předmětu Josef Krumpholc v »Internacia pedagogia revuo« (v čl. »J. A. Comenius kaj la lingvo universala«). Pojednání toto liší se od příbuzné práce prof. Josefa Šmahy (v »České škole« roč. VI. z 1884 a VII. z 1885) použitím většího

počtu pramenů i odlišným stanoviskem. Jiným směrem než Krumpholec šíří známost o Komenském ve světě esperantistů H. K. Bouška, který v revui »Český esperantista« uveřejnil stručnou ale obsažnou noticku »Kiu estis Comenius?« (Kdo byl Komenský?, »Čes. esp.« roč. III. č. 5.) dle prof. Drtiny, která přešla i do jiných revuí, na př. »Internacia scienco revuo« r. VI. č. 66., »Verda standardo« r. IV. č. 6.), dále noticku »Kie naskiĝis Comenius?« (Kde se narodil Komenský?, »Č. esp.« IV., 5.) dle »Čas. čes. musea« a překlad mravoučného desatera Komenského »Dek moralaj ordonoj de Komenský« (»Č. e.« IV., 5.) také otiskované jinými časopisy. Kromě těchto prací Bouškových a Krumpholcových v esperantu více nevyšlo, za to však Komenský bývá zhusta předmětem korespondence českých esperantistů s cizinci. Tak šíří se jazykem mezinárodním poznání velikého Čecha-člověka a tím i čest národa českého. — Doufáme, že tento stručný obsah článku »Paed. Rozhledů« poslouží pro informaci i našim čtenářům.

Red.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Svaz českých esperantistů zadá z knihovny (české) po 50 svazcích některým spolkům v uzavřeném území českém. Přihlášky s udáním počtu členů a poměrů spolků přijímá gen. sekr. »Svazu čes. esp.« p. Mil. Schmidt, Praha II., Hybernská 1036/XIV.

Spolkům sdruženým ve „Svazu čes. esp.“. Pátý mezinárodní sjesd esp. v Barceloně přijal resoluci, aby spolky pro propagování esperanta v různých zemích utvořily poměrným hlasováním sbor »Internacia konsilantaro« (Mezinárodní rada esperantistů), který by pečoval o finanční prostředky oficiálních institucí esp. (Lingva komitato, Konstanta komitato de la kongresoj). Do tohoto sboru volí se jeden člen na každý tisíc členů propagačních společností. Výbor »Svazu čes. esp.« usnesl se navrhnouti za kandidáta pro tuto funkci p. účetního radu Karla Biskupa z Prahy a bude jej za zvoleného zástupce »Svazu čes. esp.« jmenovati, jestliže většina svazových spolků nepostaví se proti tomu. Nedejde-li do 20. července t. r. dostatečný počet námitek, bude návrh výboru považován za schválený. Přípisy adresujte na gen. sekretáře (p. Mil. Schmidt, Praha II., Hybernská 1036/XIV.)

Česká společnost esperantistů v Praze pořádala 19. června t. r. velice zdařilý výlet do Liboce, kdež pro zábavu účastníků, jichž bylo kol 50, předneseny byly recitace i solové výstupy, vesměs esperantsky. Program měl 11 čísel, jež vesměs se líbily. Zdařile účinkovali dámy Crhova a Krausová a pánové Berger, Hromada, Novák, Pokorný, Stejskal a Vašátko. Výlet zakončen krátkou společnou procházkou po Hvězdě a posledním vlakem odjeli všichni účastníci společně do Prahy s přáním, aby tak zdařilé společné vycházky častěji se opakovaly.

První dámský český spolek esperantský v Praze pořádal 28. dubna t. r. na Král. Vinohradech v divadelním sále »Národního domu« zábavný večírek pro své členy a jich přátele. Zábava byla velmi četně navštívena. Též zástupci a členové několika spolků pražských, jakož i okolních, poctili ji v hojném počtu návštěvou svojí. Program zábavy byl velmi bohatý i zajímavý a vyznamenával se tím, že byl skoro vesměs esperantský. Slečna Karluše Reissová, mladistvá koncertní pěvkyně (která účinkovala již loni na esper. večírku téhož spolku), okouzila poznovu obecenstvo

svým líbezným, sladkým hlasem a půvabným přednesem několika písní českých, jakož i dvěma písněmi do esperanta přeloženými: »Bildeto« od Douši (slova přel. sleč. Bož. Studničková) a »La framboj« (přel. do esperanta sleč. Lud. Tesařová). Pan Kaijl doprovázel na pianě z laskavé ochoty mladistvou pěvkyní s pravou virtuositou. Jednoaktovka »Žárlivci« (»Jaluzemuloj«) od Lad. Nováka, kterou výtečně do esperanta přeložily paní Matylda Krausová se sleč. Bož. Vaníčkovou, velice se líbila, neboť i provedení její, jejichž hlavní role obě jmenované dámy výborně sehrály, bylo velice zdařilé. Avšak i ostatní herci: sleč. M. Pokorná a páni: Berger, Pičman a Pokorný provedli úlohy své ku všeobecné pochvalě. Žertovná báseň »La knabino kun ĉapelo«, sepsaná esper. sleč. Lud. Tesařovou a přednesena sleč. M. Novákovou (žákyní letošního esper. kursu), velice se líbila a pobavila obecenstvo. Ke konci proveden byl výstup »Konkurantinoj«, sepsaný esperantsky sl. Bož. Studničkovou, který velmi roztomile a s dobrým pochopením sehrály sl. Bož. Vaníčková a sl. M. Crhová. Slečna Vaníčková dokázala při tom svou obzvláště plynou a lahodnou výmluvností dokonalou znalost esperanta. Po vyčerpání programu bavila se mile rozjařená společnost ještě dlouho přátelským hovorem a tancem. Hlavní zásluha o tento zdařilý, ano slavnostní večírek, náleží opět (jako i předešle) velectěným manželům, paní Mat. Krausové, sekretářce spolku a panu Vojtěchu Krausovi, kteří s nevšední ochotou a neúnavnou obětavostí starali se jak o program večírku, tak i o všechny záležitosti s produkcí tou souvisící, začož jim spolek vyslovuje svůj nejsrdečnější dík!

Klub esperantistů „Verda stelo“ v Ivanovicích konal ustavující schůzi dne 23. března 1910. Na návrh horlivého a nadšeného propagátora p. Frant. Klvače usneseno, aby přistoupil klub za člena »Svazu čes. esp.« a zvolil za oficiální orgán revue »Čes. esp.« Do výboru zvoleni: p. Frant. Klvač (předs.), p. uč. J. Mareček (místopř.), p. uč. B. Pospíšil (1. jedn.), p. F. Skopal (2. jedn.), p. R. Havlík (pokl.).

Esperantský odbor „Občanské besedy“ v Dolních Královicích (adr.: Mr. Ph. Vilém Peřina, lékárník v Dolních Královicích) přistoupil za člena »Svazu čes. esp.«

LIBROJ KAJ GAZETOJ.

Vortaro de esperanto. De Kabe. Paris, Hachette & Cie., 1910. Prezo 4 fr. (pĝ. 175.) — Tiu ĉi nova verko de la mirinde produktema esperanta verkisto Kabe (Dro Kaz. Bein, Warszawa) estas internacia leksikono verkita plene en esperanto, enhavanta ĉiujn ĝenerale uzatajn vortojn (radikajn kaj devenigitajn) kun esperanta klarigo pri ilia rekta senco kaj kun iliaj ĉefaj figuraj signifoj. La difinoj de vortoj estas precizaj kaj klaraj kaj multefoje ili estas akompanataj per frazmodeloj klarigantaj la uzadon de la vorto, tial tiu ĉi leksikono estas samtempe vortaro frazeologia, kiu multe helpos al ĉiu akiri la veran internacian stilon. Same kiel per sia enhavo allogas tiu ĉi verko per sia eleganta ekstera aranĝo. Bŝk.

Enciklopedia vortareto esperanto. Kun klarigoj en esperanto kaj franca traduko verkita de Ch. Verax kun kontrolo de specialistoj. Paris, Librairie Hachette et Cie., 1910. Prezo 6 fr. (Pĝ. 249.) — Tiu ĉi verko de specialisto en teknika terminologia esperanta, enhavas pli ol 12.000 vortojn de ĉiuj sciencoj, artoj metioj, difinitajn en espe-

ranto; krom la esp. difino estas post ĉiu vorto franca (eventuale — ekz. en botanika, zoologia fako — ankaŭ latina) traduko. Tiu ĉi fako, teknika leksikono bonege kompletigas la ĝeneralan leksikon de Kabe. La ambaŭ leksikonoj liveras kune klarigon de grandega kvanto da objektoj kaj ideoj el ĉiuj fakoj de homaj laboro kaj penso. Malmultekostaj, sed valoraj verkoj, kiujn ni povas varme rekomendi. Tamen la valoro de l'ambaŭ verkoj povus esti pli granda, 1. se la aŭtoroj estus kunigintaj siajn verkojn en unu libron; 2. se tia libro estus kiel eble plej riĉe ilustrita (precipe tia verko, kiel tiu de s-o Verax nepre bezonas ilustraĵojn; oni rememorigu similajn -- en tiu ĉi rilato modelajn — eldonaĵojn de Larousse). Sed eĉ el tiuj ĉi vortaroj ĉiu multegon profitos.

Bšk.

Plena vortaro esperanto-esperanta kaj esperanto-franca.

Emile Boirac, rektoro de Dijon'a universitato. Dua parto. Dijon, Presejo Darantiere, 1910. (Pĝ. 163, prezo fr. 4'50'. — Ni jam raportis pri la unua parto de tiu ĉi leksikono («Boh. esp.» jk. IV, kj. 1. pĝ. 14), en kiu estas sur grandformataj paĝoj tri kolonoj, la unua por la esperanta vorto, la dua por la esperanta difino de la vorto kaj la tria por la franca traduko. La unua parto (pĝ. 1—180) enhavas la vortojn de A ĝis K, la dua parto (pĝ. 181—344) entenas la vortojn de L ĝis Z kaj speciala foliaro, kiu ankoraŭ eliros, enhavos aldonojn (el la nove elirintaj vortaroj) kaj korektojn. La tuta verko (kies prezo estas 9 fr.) estos ampleksa leksikono de esperanto, kiu faros bonan servon al ĉiu ĝia posedanto.

Bšk.

Praktika frazaro. Dialogoj de la ĉiutaga vivo laŭ A.

Matthias. Kunmetis *J. Borel*. Berlin, Esperanto-Verlag Möller & Borel. Prezo Sm 0'10 (pĝ. 45). — La libreto estas ga n-o de la kolekto «Esperanta biblioteko internacia», kiun ni havis okazon jam kelkfoje rekomendi al niaj legantoj, kaj ĝia aŭtoro estas tre simpatia esperantisto, s-o J. Borel. La legantoj jam komprenos, ke la libreto estas rekomendinda.

Bšk.

Marta. Rakonto de *Eliza Orzeszko*. El la pola lingvo, kun permeso de la aŭtorino tradukis *Dr. L. L. Zamenhof*. Paris, Hachette et Cie., 1910. (pĝ. 237, prezo fr. 3'50). — Granda kaj valora romano de la eminenta pola verkistino Eliza Orzeszko (1843—1910), unu el tiuj, en kiuj tiu ĉi aŭtorino priskribas la verajn tipojn el la pola societo, aperis en eleganta traduko esperanta farita de la kreinto de esperanto. Nun la plej diversnaciaj legantoj en la tuta mondo povas legi pri suferoj kaj doloroj de la vidviniĝinta virino nepreparita por la batalo pri la vivo, kortuŝantajn scenojn el la socia vivo, elokventan pledon por virinoj, ĝustajn konsiderojn pri la konduto de la viroj, pri ĉiuspecaj neĝustaj sociaj, pri la nejusteco de leĝoj, moroj, opimoj. Ni esperas, ke multaj legos tiun ĉi verkon en internacia eldono.

Bšk.

La vakciniuja krono. Novelo de *J. Poruks*. Kun la permero de l'aŭtoro el latva lingvo tradukis *P. Kikau*. Paris, Presa esp. societo, 1909. Prezo Sm. 0'20 (pĝ. 30). — Riĉulino kaj malriĉulo — amo kaj disigo — ĝemado kaj rememorado — ŝi estas perforte sendita eksterlanden — li plektas kronon el la vakcinioj kreskintaj sub la pino, kie ili ĵuris al si la eternan amon por rememori la unuan amkunvenon kaj por ornamu la amatinon post ŝia reveno per — vakciniuja krono. Sekve kortuŝanta legaĵo por sonĝemaj geamantoj, kiun tamen povas ĉiuj legi.

Hkb.

Tri rakontoj. Biblioteko de La Verda standardo No 2. Budapest, Lud. Kókai, 1910. Prezo 20 sd. (pĝ. 31). — Tradukoj de tri rankontoj el la magiara literaturo: «Kiu ne povas plori» de A. Berczik, «La Kitklubo» de F. Molnár, «Demandoj konfesaj» de Dr. S. Guthi. Rd.

Analitika geometrio absoluta. Verkis *Dro Cyrillo Vörös*, profesoro de l' piaj lernejoj. Unua volumo: *La ebena Bolyaia*. Budapeŝt, 1910. Eldonis: Ludv. Kókai, Budapeŝt IV, Károly-utca 1, Hungario. Prezo 4 Sm. (pĝ. 132). — Tiu ĉi verko de magiara profesoro estas lernolibro pri geometrio hiperbola, geometria sistemo konstruita de N. Lobačevský kaj J. Bolyai sen la fama kvina postulato de Eŭklid. La verko traktas laŭ metodo analitika sole ebenon hiperbolan. La unua parto estas dediĉita al punkto kaj rekto, ĝi konatigas diversajn koordinataĵojn, transformojn, rektan punktaĵon, rektofaskon, ĝeneraligon de l'elementoj, kelkajn teoremojn koncerne tri-kaj kvarangulojn. La dua parto traktas la konikojn, konatigas la regnon de dualeco, kie teoremoj estas inter si en reciproka rilato. Por faciligi la komprenon al tiuj, kiuj estas ankoraŭ komencantoj en la geometrio absoluta, la aŭtoro komence konigas la tutan formularon de la trigonometrio Bolyaia. La verko estas bela pliriĉigo de la malriĉa (ĉar rizikoplena por eldonistoj) esperanta scienca literaturo. *Bšz.*

Porĉiama kalendaro. Verkis *Török Péter*, profesoro, Debreczen 1910. Kókai Lajos en Budapeŝt. Prezo 20 sd. (pĝ. 22). — En la tempo, kiam oni multe diskutas pri reformo de la kalendaro, kiam oni penas konstrui universalan kalendaron, estas interese legi principojn de l' kalendaro lerte klarigitajn de l' aŭtoro. *Hkb.*

Modela klasifiko de la esperantaj bibliotekoj . . . Originale verkita de *Generalo Sebert*, ano de la Franca instituto. Paris, Esperantista centra oficejo, 1910. Prezo fr. 0.50 (pĝ. 30). — La aŭtoro klarigas en tiu ĉi broŝuro, kiel oni povas apliki en esperantaj bibliotekoj modernan klasifikan sistemon, nome decimalan klasifikon uzatan por la Universala bibliografia repertorio (laŭ la modelo en Centra oficejo esp.). La broŝuro, represaĵo el »Int. scienca revuo«, povas multe servi al la bibliotekistoj esp. *Hkb.*

Pri la indo-eŭropaj lingvoj kaj esperanto. *Th. Cart.* Paris. Presa esp. societo, 1910. Prezo Sm 0,06 (pĝ. 15). — La aŭtoro klarigas tie sian amatan ideon, ke »Fundamento de esperanto« estas artefarita tradicio, de kiu oni ne devas deflankiĝi, se la internacia lingvo ne devas esti ĉiam serĉota, refarota, neprogandebila kaj nepropagandinda. *Hkb.*

La Biblia profeto Cefanjaho antaŭanoncinta esperanton. El la originalo tradukita. Paris, Presa esp. societo, 1910. Prezo: Sm 0.20 (pĝ. 18). — Kelkaj propagandantoj amas montradi, ke jam la biblia profeto Cefanjaho (Zefaniah) antaŭanoncis la lingvon internacian. La plejmulto el ili kredeble neniam aŭdis kaj legis la profetaĵon, pri kiu ili parolas. Jen ili ĝin havas en laŭvorta (eble pro tio iom multepeza) traduko esperanta farita de anonima profesia lingvisto de orientaj lingvoj. Broŝureto vere tre interesa. *Hkb.*

Kvina universala kongreso de esperanto. Paris, Esperantista centra, oficejo 1910. Esperantista dokumentaro: kajero dek-kvara (1, A, 6). Prezo 2 fr. (pĝ. 176). — Jen la oficiala protokolo de nia Barcelona kongreso eldonita de Centra oficejo esp. sub la redakcio de Ch. Chavet. En ĝi estas amasigitaj raportoj pri ĉiuj kongresaj faroj kaj entreprenoj kaj konservitaj ĉiuj dokumentoj rilatantaj la kongreson kaj ĝiajn laborojn. *Hkb.*

La granda monato de esperanto. Biblioteko de La Verda standardo No 1. Budapeŝt, Lud. Kókai (Károlyutcza 1), 1910. Prezo 20 sd. = 50 h (pĝ. 31). — La broŝureto enhavas raportojn (laŭ la

oficialaj protokoloj kaj gazetaj artikoloj) pri la Va internacia kongreso esperantista en Barcelona kaj la esp. kunsido de la XVIa int. kuracista kongreso en Budapeŝt. Rd.

T. E. K. A. Jarlibro 1910. Eldonita de la »Tutmonda esperanta kuracista asocio«. Kötzschenbroda-Dresden, H. F. Ad. Thalwitzer, 1910. Prezo Sm. 0.4 (pĝ. 82). — Unu el la plej seriozaj kaj eble la plej granda el la specialistaj asocioj esperantistaj »Tutmonda esp. kuracista asocio« prezentas al la kuracista kaj esperantista publiko sian duan jarraporton, kiu krom riĉaj informoj pri la laboro, progreso, regularo, organizo kaj anaro de TEKA donas kelkajn interesajn artikolojn (Kiel la sciencistoj staras rilate al esp., Esp. kaj Ruĝa kruco, Pri medicina terminologio, ktp.). La libreto estas bona informilo, sed ankaŭ bona propagandilo. Hkb.

La Langue internationale auxiliaire esperanto. Par M. le Général Sebert, membre de l'Institut. Paris, Office centrale espérantiste, 1910. Prezo fr. 0.25 (pĝ. 14). — La fama propagandanto de esperanto kaj meceno de esperantista movado, generalo Sebert publikigis en »Documents du progrès« (aprilo 1910) bonan artikolon pri esperanto, kiun li nun eldonis broŝure. Hkb.

Esperantaj muzikaĵoj eldonitaj de »Brazila ligo esperantista« riceveblaj de Presa esp. societo (Paris, rue Lacépède 33): *Kanto de l'ekzilo.* Poezio de Gonçalves Dias, esp. traduko de Fr. V. Lorenz, muziko de Querino de Oliveira (prezo 75 ctm.). *Trovita.* Romanco. El Goethe tradukis Grabovski. Muziko de Francisco Braga (prezo fr. 0.75). Rd.

Diversaj eldonaĵoj. — *Estas, do, en kristanismo io valora.* Vera rakonto de s-ino Walter Searle. Prezo de 12 ekz, Sm. 0.5. — *Kvara universala kongreso de esperanto.* Aldono. Esp. dokumentaro 12 (1, A, 5): Raportoj pri la kunvenoj de farmaciistoj kaj UEA en Barcelona. — *Sens et Ĉirkaŭfo.* Gvidlibreto eldonita de Esp. grupo en Sens (Yonne) Francujo. Prezo fr. 0.10. — *Idola fori* (Th. Cart.) Represaĵo el L. J. — *Rumana esperantista societo al la Lingva komitato.* Flugfolia protesto kontraŭ elekto de s-o Fischer en L. k.-on. — *Bukuresta societo »Esperanto« al Lingva komitato.* Letero kontraŭ la flugfolio antaŭa. — *La veron!* (de H. Fischer). Defendo de s-o Fischer kontraŭ protesto de »Rum. esp. soc.« — *Al la Lingva komitato rilate al la movado esp. en Rumanujo* de Dro S. Kimel. Broŝuro defendanta s-on Fischer. — *Rōda korsets esperanto parlār af löjtnant Bayol.* Sveda eldono de ruĝkrucana interpretisto esp. — *Titkári jelentés a Magyar esperantisták társasága 1909. évi működéséről* (de Medgyesi János titkár s. k.) — *Generala katalogo* de Presa esp. societo (Paris, rue Lacedpède 33). — *Katalogo de Moskva librejo »Esperanto«* (Moskva, Tverskaja 28). — *Katalogo de esp. literaturo* de Kókai Lajos en Budapeŝt (Károly-utca 1). — *Konataj medicinaj produktoj.* Reklamfolio de f-o Burroughs Wellcome & Co, London, Anglujo. — *Есперанто. Грамматика и словарь на однім аркуши.* Serba eldono de »Esperanto sur unu folio. Rd.

La Revuo (IV, 8) komencas publikigadi esp. tradukon de la Biblio, propre tiun de la Malnova testamento. La komenco de la traduko mirigas tiel per sia precizeco kaj klareco kiel per sia ĉarme simpla stilo, tial ni multe rekomendas al niaj legantoj la legadon de tiu ĉi verko esperante, ke ni baldaŭ povos anonci ĝian libran eldonon. Ni sincere bonvenigas la fakton, ke la esp. literaturo posedos tiun ĉi verkon, kaj same ĝoje ni vidas, ke la traduko estas farita de Dro Zamenhof mem. Estas certe dubinde, ke tiel bona traduko estus elirinta el la manoj de grupo da specialistoj, kiuj jam dum longa tempo multe gongskribis pri la traduko, sed nenion faris kaj nun ĝoje akceptis la sciigon (ni ankaŭ), ke ilian kolektivian laboron faros indi-

viduo (ni esperu, ke »Esperantista biblia komitato« eldonos almenaŭ Novan Testamenton). Ankaŭ aliaj artikoloj de tiu ĉi n-o (ni kredas la plej interesa el la kuranta jarkolekto) estas legindaj: Selma Lagerlöf (J. Ln.). La senpacaj de S. Lagerlöf (J. Lundgren), Chantecler (Aymonier), Alfortville-Ruinoj (De Lajarte), La ŝtupoj de l'disvolviĝo de la komuneco de helpa lingvo (prof. W. Foerster) k. a. B.

Lingvo internacia. (XV.) — En la 2a n-o estas legebla felietono de J. S. Machar »Cent unua rakonto el Boccaccio«, tradukita el »Ĉas« de H. K. Bouška; en ĝi la aŭtoro, kiu lerte trompis la cenzuriston, priskribas beletrie la tragedian mortigon de l'aŭstria kronprinco Rudolf kaj trafe karakterizas ĉefajn reprezentantojn de Habsburganoj kaj ilian konduton al Bohemoj. — En la 5a n-o estas raporto de s-o Corret pri la katolika kongreso esperantista, pri kiu ni sole mallonge raportas, kaj tiu de s-o Nanni pri la kunveno de itala esperantistaro. B.

Dia regno (III, 5) enhavas nun kelkafoje dum la jaro senpagan muzikaldonon (esperantaj kantoj kristanaj kun kvarvoĉaj notoj por fortepiano aŭ harmoniumo). Ekz. la liujara maja n-o enhavas la kanton »Ho amo, ora sunradi!« (trad. Schattat). B.

La Simbolo (II, 3, 4) enhavas la artikolon pri Bohemujo (»El Ĉeĥlando« de Dro Volkmann) kaj represas nian notizon pri naskiĝa loko de Komenský. »La Simbolo« akceptos interesajn artikolojn el ĉiuj landoj kaj pri ĉiuj temoj. B.

La Propagandisto. Trimonata propaganda folieto. Red. & adm.: London W. C., 135 High Holborn (Internacia propagandejo esperantista), Anglujo. Jarabono 200 spesoj. — Tiu ĉi folieto estas organo de Internacia propagandejo esp. kaj celas konatigi la diversajn internaciajn propagandilojn de esp., precipe la »ŝlosilojn« kaj »tutojn« de Ĉefeĉ. — El la 1a n-o estas videble, ke Ĉefeĉ-ŝlosiloj ekzistas jam en 16 lingvoj (angla, franca, germana, dana, hispana, magiara, itala, portugala, sveda, bohema, rusa, hollanda, rumana, kataluna, pola, finna) kaj Ĉefeĉ-tutoj en 7 lingvoj. Kosto de »ŝlosiloj«: 10 ekz. Sm. 0'20, 100 ekz. Sm. 1'40; kosto de »tutoj«: 1 ekz. 0'4 Sm, 100 ekz. 3 Sm. Riceveblaj en propagandejo. B.

La Semajno. Libera esperantista gazeto. Red. & adm.: Graz I., Burgring 12. III., Aŭstrio. Jarabono: Sm. 3.24 (por Aŭstrio: 6 K) Esperanta gazeto eliranta ĉiudimanĉe en formo de ĵurnalo. — En la 5a n-o estas rakonto »Pri Loretaj sonoriloj« de Jan Neruda (tradukita de G. Koser), kies esp. tradukon (faritan de H. K. Bouška) publikigis jam antaŭlonge »Lingvo internacia« kaj »Le Monde espérantiste«. Ĉu la tradukinto ne povis elekti alian rakonton de Neruda ĝis nun netradukitan? B.

Samideano ĉiumonata. Internacia ilustrita literatura revuo. Red. & adm.: Tokio, 33 Abekawamachi Asakusa (M. Hikosaka), Japanujo. Jarabono: 2,00 yen. — Esp. revuo redaktata de japanaj samideanoj. — La gazeto havas aldonon, kiu enhavas dramon de Maeterlinck »Monna Vanna«. B.

Germana esperantisto. (VII, 5) prave defendas la signifon de la kronika parto en naciesperanta revuo, de la parto, kiujn kelkaj legantoj (ankaŭ niaj) malprave malŝatas. En la aludita artikolo (Redakciaj informoj) J. Borel diras: »Pro la bono de propagando, la kronika parto ĉiam devas okupi gravan lokon en nia ĵurnalo, kvankam tio ne plaĉas al kelkaj legantoj, kiuj dezirus malpli da kroniko kaj pli da esperanta literaturo. La regula raportado pri la progresoj de nia movado en la enlando kiel en eksterlando, kaj la ĝojigaj sukcesoj de nia ideo en la diversaj mondpartoj estas unu el

la plej efikaj propagandaj rimedoj, kiujn ni posedas, kaj restas ĉiam la plej taŭga konvinkilo por dubantoj aŭ skeptikuloj. Bedaŭrinde pro manko da regula raportado de la esperantaj societoj aŭ de izolitaj samideanoj granda parto de tiu intensa movado por esperanto restas nekonata kaj ĝia propaganda efiko perdiĝas. Estas do tre dezirinde, ke ĉiuj laborantoj por nia ideo konigu siajn klopodojn kaj la akiritajn rezultatojn. Ni plene konsentas kaj ni povas diri, ke en la rubriko »Kronika a komentár« (Kroniko kaj komentario) ni vidas la ĉefan parton de nia revuo, la parton, al kiu ni dediĉas la plej grandan atenton, multoble pli grandan ol estas kutime en esperantistaj gazetoj, ĉar la sciigoj pri eksterlanda movado (kiujn ni kritike elektas, koncize redaktas kaj revue ordigas) estas pruvanta kaj konvinkanta dokumentaro por neesperantistoj kaj bona propaganda materialo por esperantistoj (almenaŭ por tiuj laborantaj por disvastigo de esp.), kaj la sciigoj pri enlanda movado (ĉe ni laŭ nia ebleco detale registrataj macilingve kaj koncize resumataj esperante, estas kuraĝiganta montro por ĉiu el ni, ke ni ne estas izolitaj, ke nia laboro ne estas vana, kaj ili estas grava materialo por alilandaj samideanoj kaj venontaj historiografoj de nia movado. Ni eldonas »Boheman esperantiston« tial, por ke ni subtenu, observu kaj registon la *boh man* movadon esperantistan. Se estus la celo de la revuo »facilaj esperantaj tekstoj« (kiujn multaj postulas), oni povus simple rekomendi al la legantoj iun internacian revuon esperantan aŭ libre eldonadi kolekton da rakontoj, kaj ni ne bezonus oferi karan tempon, mortlacigan laboron kaj grandegajn elspezojn por eldonadi *bohem*-esperantan revuon. Tiel oni rigardu la aferon! Al niaj cirkonstancoj ankaŭ respondas jena parto de la sama artikolo: »Pri unu punkto tuŝanta la literaturan parton ni devas atentigi, nome pri la poezio. Kelkafoje ni havis la okazon esprimi nian opinion pri tiu ĉi demando kaj ni konservas la saman vidmanieron post kelkjara sperto. Niaj esperantaj versfaristoj estas multaj, sed ho ve! ni ne povas diri, ke ili ĉiuj produktas ĉefverkojn. Oni eĉ devas konfesi, ke la proporcio de ĉefverkoj aŭ plivere de sole akcepteblaj versaĵoj estas tre modesta kompare kun la grandeco de l' produktado! Unuj poetoj skribas tute malklare, aliaj malzorgas la versregulojn aŭ, kio estas pli grava, kripligas la lingvon. Ĉiuj tiuj mankoj estas mallaŭdindaj kaj ne estas rekomendinde, kuraĝigi tiun emon per publikigo de nekorektaj versaĵoj. Sed se oni akceptas la maloftajn bonajn verkojn, estas malfacile rifuzi la nebonajn, ĉar, kie estas la limo inter bona kaj malbona? Ĝi tute varias laŭ opinio de l' juĝanto. Pro tio, *Germana esperantisto* (ankaŭ »Bohema esperantisto«. R. d. r.) ĝis nun kredeble prave agis enpresante *neniajn* versaĵojn en esperanto. Jen la sola maniero eviti arbitrecajn decidojn kaj riproĉojn pri partieceo«. Niaj vidpunkto kaj konduto estas la samaj kiel de la tre simpatia redaktoro, propre (bedaŭrinde) eksredaktoro de »G. e.« Ĉu la legantoj komprenos nun niajn principojn? Bšk.

The British Esperantist (VI). — En la 63 n-ro estas citita fragmento el »Konfese literáta« de Machar (eltirita el nia kolekto da citaĵoj »El la bohema floraro«). — La 64 n-o enhavas regularon de la ludo elpensita de W. M. Page kaj nomata »Esperanto-kriketo«. — En 65 n-o s-o W. W. Mann detale priskribas la sukcesplenan trian britan kongreson esperantistan (en Cheltenham dum Pentekosto), en kiu partoprenis ĉirkaŭe 400 kongresanoj el ĉiuj partoj de Britujo kaj Irlando. Rd.

Informaj raportoj (IV, 3) en la artikolo »Propagando ĉe la naci-lingva gazetaro« (de J. Ŝ.) konsilas: la unuopaj esperantistoj devas turni sin per skribaj demandoj kaj petoj pri informo pri esp. al la ĵurnalo de ili legata aŭ abonita (ĉiu el alia vidpunkto: ĝenerala, komerca, literatura

k. s.); ili devas skribe aprobi aŭ aplaŭdi la gazeton, kiu publikigas raportojn pri aŭ en esp.; la esp. gazetoj devas sendadi sian gazeton al la plej gravaj nacilingvaj gazetoj de ĉefaj landoj aŭ urboj; la fakaj gazetoj esp. devas sendadi siajn numerojn al nacilingvaj gazetoj de sia fako. La ideo sendadi esp. gazetoj al nacilingvaj gazetoj (en Praha ekz. al »Čas« kaj »Národní Listy«) estas certe bona; precipe efikan rezultaton povus havi esperantistaj gazetoj kun teksto en la tiel nomataj »mondlingvoj« (angla, franca, germana, rusa) en la redakcioj de alilingvaj naciaj gazetoj, kies redaktoroj povus ĉerpi kaj certe uzus la informojn el nacilingva parto de la gazeto (pri tio ni havas la sperton) pli kompleze ol la informojn ricevitaĵojn de lokaj esperantistoj. *Rd.*

Pola esperantisto (V, 4—5) en la raporto pri agado de »Pola esperantista societo« dum la jaro 1909. konstatas, ke la propra esperanta pavilono en la industria kaj komerca ekspozicio en Czeŝtoĥova forte interesis ĉiujn vizitintojn kaj ricevis rekompencan en formo de distingita diplomo. Ankaŭ granda publika koncerto kaj parolado okaze de 50a jubileo de Zamenhof sukcesis bonege (600 enestintoj!) *Rd.*

Lumo. Oficiala organo de la »Bulgara esperantista ligo«. Red. & adm.: Popovo, Bulgarujo (Ks. Jankov). Jara abonpago Sm 1, 40. — Post kelkaj malsukcesintaj provoj eldonadi bulgaresperantan gazeton, oni komencis eldonadi novan gazeton portantan la nomon jam kelkafoje vidatan sur esperantista gazeto. La fakto, ke la gazeto komencas sian 3an jarkolekton donas ĝojigan esperon, ke ĝi havos — ni sincere tion deziras al ĝi — multoble pli longan vivon ol havis ĝisnunaj bulg.-esp. gazetoj kaj gazetoj kun titolo »Lumo«. Multan sukceson! *Rd.*

Kataluna esperantisto. Monata organo. Oficie la organo de la Kataluna esperantista federacio. Red. & adm.: Sabadell-Barcelona, str. Gracia 12, Hispanujo. Jarabonpago: ? — Post »Tutmonda espero« aperas dua katalunesperanta revuo; oni vere povus ĝoji, se la nombro de katalunaj samideanoj estas tiel granda, ke ili povos vivoteni du propagandajn revuojn. — En la 2a n-o oni plendas: »Malgraŭ nia jam riĉa literaturo oni de tre longe en ĝi rimarkis grandan malplenan, des pli malfacile plenigeblan ju pli malfrue oni ĝin ekelizos. Mi rilatiĝas al nia preskaŭ nula originala literaturo«. La aŭtoro verŝajne ne komprenas, ke la bonajn (kaj la malbonajn oni ne voku!) originalajn tekstojn povas fari *veraj verkistoj* kaj eĉ ankoraŭ inter ili sole tiuj, kiuj estus trapenetritaj per spirito de internacia kulturo kaj povus sekve senti la bezonon verki Internacilingve. Kaj kiom da tiaj verkistoj la esperantistoj gajnis? En la respondo al tiu ĉi demando estas ankaŭ klarigo al la plendo de l'aŭtoro. *Rd.*

Serba esperantisto (Есперантиста српски). Propaganda kaj oficiala monata organo de la societo. Red. & adm.: Belgrado (Serbujo), Pop Lukina 4 (ing. D. M. Andonović). Abonpago jare: 2 Sm. — Propagandi esperanton inter Serboj, konigadi al fremdaj esperantistoj serbajn literaturon, landon, nacion, historion ktp. estas celo de tiu grandformata gazeto. — En la 1a n-o astas represita la tuta konata propagandilo »Esperanto sur unu folio« serbe. *Rd.*

Paris-esperanto (IV, 36) publikigas en sia anonca parto 18 francaj gazetoj, kiuj subtenas la propagandon de esp. (L'Aéro, L'Avion, Mon chez moi, Comoedia, Concordia, L. Eclair L'Humanité, La Guerre sociale, La Petit république, L'Intransigeant, Le Journal, La Liberté, Le Matin, Le Petit journal, Le petit Parisien, Armée et Marine, Les Sports, L'Oeuvre). Ĝojinde estas, ke inter ili estas kelkaj gravaj kaj tre disvastigitaj ĵurnaloj ankaŭ fremdlande legataj. *Rd.*

Grekingva esperantisto (11.), kiu titolo estas la nuna de l' antaŭa »Grekingva esperantano,« proponas jenajn signojn por esp. literoj super-signitaj en telegrafia alfabeto de la sistemo Morse'a: ĉ — — — —, ĝ — — — —, ĥ . . . — —, ĵ . — — — —, ŝ . . . — —, ŭ . . — — . . .
Rd.

Esperanta gazeto. Organo de Akcidenta esperantista societo. Red. & adm.: Guadalcijara (Mékiko), Morelos 995, Ap, 115. Abonpago Sm 1, 25. — Malgranda duonmonata meksika gazeto en lingvoj hispana kaj esp.
Rd.

Anda lumo. Oficiala organo de »Tachira esperanta societo«. Red. & adm.: San Cristóbal, Venezuela. S. A. Abono: ? — Propaganda revue por Venezuelo.
Rd.

Bulletin officielle de la Société française pour la propagation de l'espéranto. Red. & adm.: Paris, rue Lacépède 33. Kotizaĵo fr. 2'50. — Monata bulteno de franca societo por propagando de esp. enhavanta ekskluzive ĉiuspecajn societajn raportojn ekz. pri kunvenoj, ekzamenoj, aliĝoj, festoj ktp.
Rd.

L'Espérantiste catholique illustré. Organe espérantiste mensuel des cercles, patronages, institutions et associations catholiques. Red. & adm.: Office espérantiste catholique, Paris, rue Béranger 10. Jarabono; 3 fr. — Franc-esperanta revuo por katolikoj redaktata de Cl. Colas, redaktinta »Esperon katolikan«.
Rd.

Esperanto et Croix Rouge. Bulletin de la S. F. E. C.-R. Red. & adm.: Centra esp. oficejo Paris, rue Clichy 51. Abonpago jare: 1 fr. — Inter la francaj partianoj de Ruĝa-Kruco trovis esperanto tiom da adeptoj, ke oni povis fondi (1908) specialan societeton de francaj esperantistoj-ruĝokrucanoj (Société française Esperanto-Croix-Rouge), kiu de nun (1910) havas ankaŭ sian specialan organon en lingvoj franca kaj esperanto. — En la 1a n-o oni legas interesajn raportojn de oficialaj delegitoj (Ad. Moynier kaj Dro Straub), kiujn ili donis pri la 4a kongreso esp. al siaj ĉefuloj, poste la priskribon de publika ekzercado de vundithelpado kaj de kunsido ruĝokrucana dum la 5a kongreso esp.
Rd.

Rund um die Welt. (1., 2, 3) publikigas en sia multlingva parto (Esperanto als Dolmetsch, E. kiel interpretisto) artikolon de bohema samideano G. Kratochvíl »Jak lze prakticky užiti esperanta na cestách«. Estas interese vidi, ke el la kvar tekstoj la tekstoj bohema kaj esperanta estas tre malpli longaj ol tekstoj germana kaj franca.
Rd.

Gramatiko de ile. Kompozita de A. Seidl. Berlin-Steglitz, Paul Scheufelein, 1909. Preco 10 pfg. = 12 hal. (pĝ. 20). — Unu el ĉefaj propagandintoj de ido, »duesma prezidero di la uniono por internacia lingvo helpanta Berlino«, A. Seidl, trovis ankaŭ en ido multajn mankojn kaj malbonaĵojn kaj li kreis novan projekton »ile«. En tiu ĉi broŝuro estas mallonga gramatiko de la »nuva internacia helplinguo«, »kun multa teksti e vortaro«,
B.

L' Elpilingue. Revue por le diskussion de le kuestiones relativ a le mundilingual probleme. Red. & adm.: A. Seidel, Steglitz-Berlin, Miquelstr. 21. Abonpago (12 n-oj) 2 M. — Revueto eldonata en la lingvo »ile« (reformita »ido«), redaktata de la kreinto de »ile« pliboniginta »idon« kaj propagandanta nun tiun ĉi »l'elpilingue« en la konvinko, ke ĝi estas pli bona ol esperanto kaj ido. — En la 1s n-o estas artikoloj: Nostr programme, Ile e Unial, le nome »lle« (internationale lingue ktp.
B.

Ricevitaj gazetoj. — *Oficiala gazeto esperantista* (11, 8, 9, 10, 11): Kandidatoj al la Lingva komitato. Pri la prefikso »Mis«. Internacia scienca asocio esperantista U. E. A. Ĝenerala raporto pri proponoj de gramatikaj neologismoj. — *Internacia scienca revuo* (VII, 74, 75, 76, 77, 78): Muzikteorio (elementaj principoj). La internacia karto de Terglobo. La kometo de Halley. — *La Revuo* (IV, 7, 8, 9, 10): Nekonitaj opinioj de eminentaj homoj (F. Pujulà y Vallès). — *Lingvo internacia* (XV, 1, 2, 3, 4, 5). Pri kunedukado. Movado en Britujo kaj Francujo en 1909. »Absurda«. Impresoj pri moderna Japanujo. — *La Duonmonnata* (1, 9—10, 11—12, 13, 15—16): El rememoroj pri esp. 1887—89. — *La Simbolo* (11, 1, 2, 3, 4). — *Esperanto* (VI, 72, 73, 76): El la historio de skribo. La internacia organizo kaj la internaciaj asocioj. Nova projekto pri la unuigitaj ŝtatoj de la mondo. — *Vojo de kuracistoj* (III, 4, 5, 6): Internacia enketo pri mortpuno. — *Internacia socia revuo* (IV, 3, 4, 5): Pri la enkonduko de seksuala problemo en sociologio. La religio kaj la liberpensuloj. Per interna forto (El bohema »Volná myšlenka«). La antimilitarismo. Kion volas Nov-Malthusismo? — *Bulteno de Libera penso* (5, 6, 7—8): Kontraŭ la milito. Kateĥismo de liberpensulo. — *La Propagandisto* (1, 1, 2). — *Nova sento* (11, 9, 10, 11, 12): Esperantigu la infamojn. Seninfaneco. Fraŭlegeco. — *Semo* (1, 2, 3). — *La Semajno* (1, 1, 2, 3, 4, 5, 6). — *La Spritulo* (11, 6, 7). — *Dia regno* (III, 5). — *Verda stelo internacia* (1, 5—6). — *Juna esperantisto* (VIII, 2, 3, 4, 5): Al la junularo (Tolstoj). Macocha (Halamášek). — *The British Esperantist* (63, 64, 65, 66). — *Germana esperantisto* (VII, 3, 4, 5, 6); Esp. kaj la vivo internacia. Esp. inter junuloj. Pri kalendara reformo. Evoluciaj gradoj de la helplingva komuneco. Reklame durch Esp. Der grüne Stern. — *Pola esperantisto* (V, 1—2, 3, 4—5): El rememoroj pri esp. 1887/89 (Grabowski). Interslava-esp. kongreso. Pri esp. fonda kapitalo. Libera ligo por defendo de tuthomaraj intereso (el »Čes. esp.«). Internaciaj signoj por metrosistemaj mezuroj. — *Informaj raportoj* (IV, 3, 4). — *Svisa espero* (VIII, 2). — *Rumana esperantisto* (II, 4, 5—6). — *Kroata esperantisto* (II, 2, 3, 4). — *Tutmonda espero* (III, 27, 28, 30): Al la solvo de la financa demando. — *La Suno hispana* (VII, 75, 76, 77). — *Ekho esperantista* (V, 45, 46, 47, 48): La loĝeja mizero. Kiam esperanto estos oficiala. — *Germana gazeto esperantista* (III, 4, 5, 6, 7, 8, 11): Averturado kaj leĝodonado. — *Rumana gazeto esperantista* (III, 3, 4—5). *Hungara esperantisto* (1, 11—12, 11, 1, 2): Parolado de T. Roosevelt. — *Belga esperantisto* (11, 6). — *Kataluna esperantisto* (1, 1, 2). — *Norvega esperantisto* (11, 2, 3). — *La Holanda pioniro* (11, 6, 7, 8). — *La Ondo de esperanto* (1910, 3, 4): Esp. kaj L. Tolstoj. — *Finna esperantisto* (IV, 1—2). — *Esperanta gazeto* (11, 14, 16, 17—18). — *Gazeto andaluzia* (1, 3). — *Greklingva esperantisto* (11, 1, 2, 3, 4): En la lasta horo (Fr. Novák). — *Lumo* (III, 3—5, 6—7): Kiel Propagandi? B. A. E. — *Serba esperantisto* (1, 1). — *Paris-esperanto* (IV, 36, 37, 39): Pour le latin, pour l'espéranto. — *Sarta stelo* (III, 21, 22). — *Normanda stelo* (III, 3, 4, 5, 6): Les relations internationales. — *Norda gazeto* (III, 14, 15, 16, 17, 18). — *Anda lumo* (1, 1). — *Bulletin officiel de la S. f. p. d. e.* (1, 1). — *L'Informilo* (7): Esp. et les langues vivantes. — *Japana esperantisto* (IV, 12, V, 1): Aeroplano da kap. Hino. — *Antrauen esperantistoj* (VII, 3). — *La du steloj* (11, 9—10). — *Verda stelo* (III, 2, 3, 4). — *Kolombia stelo* (1, 4, 6). — *The Australian Esperantist* (11, 13). — *L'Espérantiste catholique* (1, 2). — *The esperanto Instruktor* (III, 35). — *Juneco* (1, 5, 6, 7). — *Esperanto et Croix-Rouge* (1, 1). — *Rund um die Welt* (1, 3, 4, 5). — *Idealisto* (1, 2). — *Progreso* (III, 1, 2). — *Academia pro interlingua* (XXII, 1—2, 3). — *L'Elplingue* (1, 1).

Rd.

Zodpovědný redaktor H. K. Bouška. — Nakladatel Jan Iglauer. — Tisk »Politiky« v Praze.

 Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

Esperantské nálepky

100 kusů poštou vyplaceně za K — 70
500 » » » » » 2 70
Bez poštovní zásilky o 10 hal. méně.

Esperantaj glumarkoj

100 ekzempleroj Sm. — 35
500 » » » 1 40

liverataj de **J. Iglauer, Praha III.-495, Bohemujo.**

Knih tiskárna :: POLITIKY :: v Praze, Václavské nám.

Zhotovuje veškeré tiskopisy od nejmenších do nejobsáhlejších, a rozsah závodu, bohatý výběr písem i ozdob, nejdokonalejší stroje a dobré odborné síly umožňují dodávat tiskopisy nejen elegantně, ale i slohově upraveně. Rozpočty na požádání ihned se podají. Vyřídí veškeré zakázky rychle, za ceny mírné. Zhotovuje knihy a brožury všeho druhu: díla matematická, cizojazyčná a díla ve všech slovan. jazycích, uměl. alba, katalogy, cenníky, prospekty, doporučenky, tabele, účty, dopisní papíry, obálky dopisové se záhlavím; plakáty, divadelní cedule; tiskopisy příležitostné, navštivenky, svatební a promoční oznámení, pozvánky atd. Sklad tiskopisů pro spořitelny.

FR. SKRČENÝ

V PRAZE, VODIČKOVA ULICE 32.

Filiálka: Příkopy, č. 27 n. „Velký Bazar“

doporučuje ve velkém výběru za velmi levné ceny:

Lampy, lustry, ampule, sklo, sklenice na pivo, víno, vodu a likéry. **Porculánové** příbory jídelní, na kávu a čaj. **Domácí a kuchyňské nádobí. :: Úplné vybavy pro nevěsty. :: Cenníky zdarma.**

 Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

Učebné pomůcky pro samouky i kursy.

Vydání malá.

- Sv. 1. **Učebnice esperanta.** Upravili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — 6. vyd. zcela přepracované. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 2. **Slovníček esper.-český.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 3. **Slovníček česko-esper.** Sestavil Th. Čejka — Cena 30 h, poštou 33 h.
Sv. 4. **Methodická učebnice esperanta** (mluvnice, cvičebnice a oba slovníčky) Sestavili Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — Cena eleg. váz. výt. v kapesním formátě K 1'10, poštou K 1'20.
Slovník česko-esperantský (obsahuje více než 10.000 slov). Sestavil Th. Čejka Cena 90 h, poštou 95 h.

Vydání velká.

- Sv. I. **Úplná učebnice esperanta.** Napsali Th. Čejka a Jos. Krumpholc. — IV. vyd. (doplněné). — Cena K 1'50, v eleg. angl. měkké vazbě 2 K, poštou o 10 h více. Obsahuje Zamenhofovo „**Fundamento de esperanto**“.
Sv. II. **Slovník esper.-český** (podrobný). Sestavil Th. Čejka. — Cena 2 K, v eleg. angl. měkké vazbě 2'50, poštou o 10 h více.
Sv. III. **Slovník česko-esperantský** (podrobný). Sestavuje Th. Čejka.

Vedle těchto spisů doporučujeme ještě časopis **Český esperantista** roč. I. a II. ve sníž. ceně 2 K a **Revuo Internacia** (160 str. poučné i zábavné četby) za 2 K. — Kdo objedná všechny tyto 3 časopisy najednou, obdrží je, pokud zásoba stačí, vyplaceně za K 5'50. — **Všechny objednávky vyřizuje** — však jen po předchozím zapravení obnosu — **TH. ČEJKA, Bystřice-Hostýn, Morava.**

JOSEF MALÝ,

Praha VII., Na Výšinách

fabrikas specialan komodan matracon
»Esperantan komodon«. Presarojn kaj
☆ informojn oni donas senpage. ☆

La plej saniga trinkaĵo estas tutmonde konataj senalkoholaj **ŝaŭmantaj limonadoj bonbonoj de Maršner** (kun gusto framba, citrona, fraga, ĉeriza) por preparo de bonega refreŝiga senalkohola trinkaĵo.

Nefalsita sole
kun jena
protektmarko.

Nefalsita sole
kun jena
protektmarko.

Ĉie ricevebla, kie estas aŝioj kun protektmarko, kiu estas sur ĉiu aparta bonbono. Jara produkto 60 milionoj da pecoj. **Lu-Sin** parfumas la spiron. **Klairon**, la plej ŝatata frandaĵo de nova tempo. **Bouchées à la reine**. **Peppermint-Lozenges**. Ĉiujn specojn de ĉokoladoj laktaj, kuirotaj kaj frandaj la plej bonkvalitaj proponas

První česká akc. společnost továren na orientálské cukrovinky a čokoládu na Král. Vinohradech dříve **A. Maršner** (Unua bohema akcia societo de fabrikoj de orientaj sukeraĵoj kaj ĉokolado en Král. Vinohrady, Bohemojo, antaŭe A. Maršner).

Vendejoj: **Praha I., Ferdinand. tř. (Platýz). Praha II., Václavské nám. Wien VI., Theobaldgasse 4.**

BOHEMA ESPERANTISTO

ČESKÝ ESPERANTISTA

Měsíčník pro šíření esperanta a esperantismu mezi Čechy
Orgán „SVAZU ČESKÝCH ESPERANTISTŮ“ v Rakousku.

Redakce a administrace: Praha III, Kampa 495.

Redaktor:

H. K. Bouška,
Praha-Smíchov 1097.

Vydavatel:

Jan Iglauer,
Praha III, Hroznová 6.

ROČNÍK IV

SEŠIT 9

Články. — Artikoloj.

Dr. L. L. Zamenhof-Karel Maršík: *O vzniku esperanta.* — Dr. Stan Karmarýt: *Optimismo.* — Alois Jirásek-Jos. Barviř: *Konscienco.* — K. J. Erben-B. S. E.: *La ora trezoro.*

Kronika a komentář.

První schůzka moravských esperantistů. Rakousko-uherské ministerstvo železnic a esperanto. První mezinárodní sjezd katolíků-esperantistů. Subvence městských rad esperantistům. Rozmanitosti z esperantského hnutí. Esperanto na vyšší dívčí škole v Přerově. Esperantské informace o Prostějově. Den esperantistů na výstavě v Nasavrkách. České přednášky o esperantu. Kursy esperanta pro Čechy.

Zprávy spolkové.

Svaz českých esperantistů. Klub esperantistů v Liboci-Hvězdě.

PRAHA, 31. VII. 10.

Cena 36 h

PSACÍ STROJE — SKRIBMAŠINOJ

nové i opotřebené, všech systémů, výhodně a se zárukou dodává firma novaj kaj bezonitaj, ĉiusistemaj, plej oportune kun la garancio estas liverataj

de firmo F. Tůma, Praha,

Jindřišská ulice čis. 26, Čechy. (Bohemujo.)

Zásilky pro „S. ĉ. e.“ adresujte: Mil. Schmidt, Praha-II. 1036/XIV.

Celoroční předplatné 4.— K.

Ĉeský esperantista-Bohema esperantista

(Red. kaj adm.: Praha III, Kampa 495, Bohemujo-Aŭstrio; Jarabono Sm 1'70) monata revuo por propagando de esperanto kaj esperantismo inter Bohemoj, oficiala organo de „**Bohema asocio esperantista**“ (Svaz českých esperantistů), eliras regule la 20-an de ĉiu monato en kajeroj almenaŭ 16-paĝaj enhavante krom bohemaj informaj artikoloj multajn esperantajn, originalajn kaj tradukitajn, amuzajn kaj klerigajn artikolojn kaj notizojn pri temoj aktualaj kaj internaciaj.

La manuskriptoj, leteroj, libroj kaj gazetoj estu sendataj al la redakcio, la abonpago al la administracio. Ĉiuj verkoj en kiu ajn lingvo ricevitaj de la redakcio estas registrataj; recenzoj estas publikigataj pri la verkoj ricevitaj almenaŭ en du ekzempleroj. La redakcio rezervas al si la rajton korekti la manuskriptojn. Represo kaj traduko, se ili ne estas speciale rezervitaj, estas permesataj, se oni citas nian revuon kaj sendas 3 ekzemplerojn al la redakcio. La redakcio respondas la leterojn sole per la gazeto, ne per la poŝto; kiu bezonas rapidan respondon letere, aldonu poŝtmarkon. Specimenon oni sendas kontraŭ unu respondkupono.

Listárna redakce. — Pro nedostatek místa odkládáme většinu obvyklých rubrik do příštího dvojčísla, které vyjde začátkem září. — V posledním čísle nedopatřením byly některé zprávy zařaděny do nepřislušných rubrik, což opraveno bude v přehledu obsahu. — P. Balcar, Szm. Adre y časopisů a výši předplatného uvádíme vždy, když list poprvé registrujeme; mohli jste tedy sám příslušné údaje vyhledat si v revui (Samideano ĉiumonata Sm 2'75, Japana esp. Sm 1'60, The British esp. Sm 1'50, Lumo Sm 1'40, Kataluna esp. Sm 1'20, Esp. gazeto Sm 0'75, Anda lumo Sm ?, Paris-esp. Sm 0'60). — P. prof. Frdr., Čeladná. Dík za pozdrav i uznání! Zašleme dopis.

Peto al la amikoj, kiuj partoprenis en la Wien'a esperanto-tago. El la raporto pri la esperanto-tago en Wien, en kiu mi ne povis partopreni estante alie okupita, mi vidas, ke s-o Kühnl parolis pri „B. asocio e.“ „Boh. esp.“ kaj gvindantaj personoj en la asocio. La detaloj pri tio, kion li diris, mankas kaj tamen estus dezirinde scii, kion li diris al tiom da homoj, kiuj ne konas lian karakteron kaj sekve povus kredi al li. Tial mi petas ĉiun veramanton, kiu aŭdis la „parolon“ de s-o Kühnl, ke li bevolu afable sciigi al mi, kion li memoras el la diroj de s-o K. Oni skr.bu sincere, ĉar oni povas fidi mian diskretecon kaj konservon de redakcia sekreto. Koregan dankon antaŭe!

H. K. Bouška, t. t. Malé Čejtice, Bohemujo.

„Zájmy všelidské“, čas. propagující organizaci všeho lidstva (orgán pacifistů, abstinentů atd.), změnilo redakci (Smíchov 1074) a snížilo předplatné (3 K ročně). 1. čís. III. roč. vyjde 15. září 1910. Doporučujeme.

O kometách (Naps. Longinus. Vyd. „Volná myšlenka“ na Král. Vinohradech. 30 hal.) Pěkný populární výklad o kometách, o jich původu, složení, počtu, velikosti, vlivu atd. Vyklad předchází poutavý úryvek z dopisu Bož. Němcové.

Losy věčné loterie „Spolku pro stavbu laciných a zdravých obydlí v Brně“ (los à 1 K, hl. výhra v ceně 20.000 K) vzhledem k humanitnímu i solidárnímu účelu i snaživosti pořadatelů doporučujeme všem čtenářům naší revue.

Tvorstvo a člověk. Napsal Al. Studnička. Vyd. I Spolek k ochraně zvířat pro král. Čes. (Cena 30 h. Na skladě u každého knihkupce.) Zajímavé uvedení do tajů života zvířectva s ušlechtilou ten encí zameziti ukrutnosti páchané na zvířatech.

O kometě Halleyově a o řadě jiných zajímavých temat přineslo důkladná pojednání, pětičíslo „Zájmy všelidských“, jímž ukončen II. ročník (cena 2 K).

Esperantská korespondence — Esperanta korespondado.

Jednonásobné otištění oznámení stojí 60 h., trojnásobné K 1'50. Členové svazu a spolku sdružených platí pouze 40 hal., resp. 1 K. Pro přímé předplatitele je prvé otištění zdarma. — Vyměňovati dopisy¹⁾, pohlednice²⁾, pošt. známky³⁾, přeji si:

La unufoja enpresado de l' anonco kostas 25 sd. trifoja 63 sd. La anoj de l' asocio kaj aligitaj societoj pagas sole 17 sd, resp. 42 sd. Por la abonintoj la unua enpresado estas senpaga. — Interŝanĝon de leteroj¹⁾, ill. poŝtkartoj²⁾, poŝtmarkoj³⁾ deziras:

67. Zdeněk Misar 146, poste rest. Praha, hl. pošta. Ĉiam kaj tuj respondos¹⁾²⁾. — 68. L. Vvedensky, élévo de 4-a klaso I. gimnazio Voroněž, Rusujo³⁾. — 69. S-ino Eufr. D-ro Robin, 5 str. I. C., Bratianu Bukuresti, Rumanujo, deziras korespondadi nur por belaj i. p. k. naciaj kostumoj; respondos al ĉiuj. — 70. S-ro Vasilij Běloglasov, Neděždinsk, Permskaja gub. Rusujo¹⁾³⁾. — 71. S-ro Michel Trojmovici str. Cuza Voda 40, Jasi, Rumanujo³⁾. — 72. S-ro Friedrich Knopf, Magdeburg B, Freiestr. 9, Germanujo¹⁾²⁾. — 73. H. Th. Thomssen, Stollmackerstr. 6, IV. Kristiania, Norvegujo. — 74. V. Ráliš, Zaclér č. 18, Bohemujo-Aŭstrio. Ĉiam kaj tuj respondos.

O VZNIKU ESPERANTA.

Výňatek z dopisu *Dra L. L. Zamenhova* N. Borovkovi. Z esperanta přeložil
Karel Maršík. — (Dokončení.)

Ještě jedna okolnost přiměla mne, abych na dlouhou dobu odložil veřejné vystoupení s jazykem: po dlouhou dobu zůstávala nerozřešena jedna otázka, která má obrovský význam pro neutrální jazyk. Věděl jsem, že každý mi řekne: »Váš jazyk bude mi užitečný teprve tehdy, až celý, celý svět jej přijme; proto jej nemohu přijmouti až tehdy, až jej přijme veškerý svět.« Ale, poněvadž »svět« není možný bez předchozích jednotlivých »jednotek«, jazyk neutrální neměl míti budoucnosti až tehdy, kdy se podaří učiniti jeho užitek pro jednotlivce nezávislý od toho, zda již jest jazyk přijat světem čili nic. O této otázce jsem dlouho myslel. Konečně tak zvané tajné abecedy, které nevyžadují, aby svět je dříve přijal a umožňují zcela nezasvěcenému adresátu, aby porozuměl všemu vámi napsanému, jestliže jen předáte adresátu klíč, — přivedly mne na myšlenku, abych upravil jazyk také na způsob takového »klíče«, který, obsahuje v sobě nejen celý slovník, ale i celou mluvnici ve tvaru zvláštních, zcela samostatných a abecedně seřazených prvků, umožnil by zcela nezasvěcenému adresátu kteréhokoliv národa porozuměti ihned vašemu dopisu.

Ukončil jsem universitu a počal svou lékařskou praxi. Nyní počal jsem již mysliti na veřejné vystoupení se svou prací. Dohotovil jsem rukopis své první brožury (*Dro Esperanto* »Lingvo internacia. Předmluva a úplná učebnice«) a počal jsem hledati nakladatele. Ale zde narazil jsem poprvé na trpkou praxi života, na peněžní otázku, se kterou jsem později ještě mnoho musel a musím silně bojovati. Po dvě léta marně jsem hledal nakladatele. Když už jsem jednoho našel, on po půl roce připravil mou brožuru k vydání a na konec — odmítl. Konečně, po dlouhém úsilí, podařilo se mně samostatnému vydání svou první brožuru v červenci roku 1887. Byl jsem velice rozrušen před tím; cítil jsem, že stojím před Rubikonem a že ode dne, kdy objeví se má brožura, nebudu míti možnosti ustoupiti; věděl jsem, jaký

osud očekává lékaře, který závisí od obecnstva, jestliže toto obecnstvo vidí v něm snílka, člověka, zabývajícího se »vedlejšími věcmi«; cítil jsem, že dávám v sázku svůj budoucí klid a bytí své i své rodiny; ale nemohl jsem opustiti myšlenku, která mi přešla do těla i krve a... já překročil Rubikon.

OPTIMISMO.

Meditoj de *Dr. Stan Kamaryt*. — (Fino).

Sed la periodon dekadencan karakterizas krom la dirita multo da pensoj ankoraŭ alia eco: rapideco de progreso, la frapanta specialeco de lastaj 50 jaroj. La periodo komencis en la okcidenta Eŭropo proksimume en la jaroj ĉirkaŭ 1880, en la meza kaj orienta Eŭropo en la jaroj ĉirkaŭ 1890 kaj nun la periodo jam ne ekzistas. Propre la periodo daŭras, sed la nomo dekadenco malaperis kun malĝoja anima depreso de poetoj, ĉar ĝi ne taŭgis por periodo tiel bela kaj tiel glora. La eminenta kultura situacio de la homaro post la fino de la klasikismo, kaŭzis komence malgajan humoron de tiamaj pensuloj; kaj pensulo estis tiam, antaŭ 30 jaroj, ĉiu. Oni konsciiĝis, ke homaj kono kaj sentoj, plaĉo, ĝojo ne havas absolutan valoron, kaj ke estas sen reala kaŭzo, kian valoron oni aljuĝas al ili. Kiel dogmo estis proklamita logika eraro, ke ni povas projekcii en la eksteron niajn imagojn ŝanĝitajn per laŭvola almeto de imagoj alie aperceptitaj, kaj ke tiel ŝanĝitaj imagoj, havas la saman rajton je kredindeco kiel la imagoj, kies reprodukto akordiĝas kun ilia loko kaj sekvo dum aperceptado kaj kun maniero reprodukta de aliaj homoj. Oni tute forgesis, ke oni malmulte pravas en tiu ĉi juĝo pruvinte sole la fakton, ke niaj imagoj ne estas al ni donitaj senmedie. Tiu konscio kaŭzis ian, ĝis nun ne difinitan malĝojon. La junaj homoj estis nekontentaj pro tio, ke ili ne havis ion por labori. La problemoj pri rilatoj de individuoj unu al alia kaj al ĉirkaŭo solviĝadis aŭtomate; la socia organizo estas ja jam tiel brila, ke ĉe unu triono da homaro aferoj de besta vivo preskaŭ neniel tuŝas la spiritan vivon, tiom pli malmulte pleningas ĝin. Kaj starigi al si la celon, kiu valorus por vivi, ne estis poveble. Estis neagrable rezultato de alta kulturo. Sed tiu ĉi malĝoja humoro estis baldaŭ venkita kun rapideco de moderna progreso kaj la homaro komencis konsciiĝi pri bezono

kredi je vereco de homa kono, kredindeco de homaj silogismoj. Oni trovis, ke supozi, ke la homaro degeneras, havas neniun argumenton. Oni rimarkis, ke dum la periodo de universala ĥaoso en cerboj kaj en koroj estis unu sola klaso de homoj, kiuj ne partoprenis en ĝenerala diskutado kaj kiujn pli multe ol bataloj pri Darwin interesis la longeco de fervojo de Petersburg ĝis Wladiwostok, aŭ maŝinoj por trabori tunelojn tra Alpoj. Estis teknikistoj. El tekniko eliris la savo.

Ĉar pripensante ĝiajn sukcesojn oni ne povis kuraĝi diri, ke tiu homaro, kiu ekokupas aeron, estas malpli laborkapabla ol antaŭe. Kial supozi, ke tia homaro degeneras? Tiel disvastigadis la konvinko, ke estas bezone kredi realecon de raciaj silogismoj. Tio signifas revivigon de racionalismo kaj evoluo de kulturo iras nun laŭ tiu direkto.

La priskribita turno bazas tre firme kaj profunde en logiko de historio. Atentu sole la fakton, ke ĉiuj partioj kaj ideaj movadoj senigas sin de entuziasmo, do de elemento senta. Ju pli partio aŭ movado fariĝas pli serioza, pli prilaborita, pli preciza, des pli multe valoras ĉe ĝi logiko de pensado kaj des pli publike estas eligataj elementoj sentaj. Novaj movadoj ordinare komencas en sento, evoluas al logiko. Kristaneco, kiu komencis kiel senta kontraŭstaro kontraŭ subpremado de malfortuloj kaj senkonscia rebato kontraŭ delikateco kaj komplikeco de tiama kulturo, transformiĝis ĝis protestantismo, kiu kreis etikon en intelektaj fundamentoj. Individualiĝo de nacioj komencas dum entuziasmo, kiu poste faras lokon al progresema kritiko, kiu metas kontraŭ tezojn aprobitajn de entuziasmo, tezojn aprobitajn de racio. Nacionalismo transformiĝas en ŝovinisman kaj fariĝas rifuĝejo de konservativuloj kaj malprogresemaĵoj. Progresemaĵoj kunmetas liberalisman en la plej vasta senco, kaj bazas en kritiko, do en argumentoj raciaj. Simile socialismo de Lassalle, kiu vokis proletariaron sur straton, transformiĝis en socialisman de Bernstein, kiu laboras en parlamento per logiko. Ĉio montras, ke tendenco de hodiaŭa kulturo estas racionalisma kaj individualisma; ĉiu havas rajton preni la parolon kaj ne estas poveble ne aŭdi lin, se li havas ion por diri.

Unu en moderna racionalismo ne estas racionalisma: kredo je racia silogismo. Sed tion ĉi neniuj volas pruvi. Tio estas voleca elemento de la moderna racionalismo. Ĝi povas esti enkondukita en ĝin sole per kredo je realeco de homa

kono. Ĝi estas elemento senta, kaj kredi je ĝia rajtigiteco nomiĝas optimismo; esperantistoj devas kredi je ĝi, sekve devas esti optimistoj; esperantismo pesimisma estas »contradictio in adjecto«. Racionalismo estas ĉiam optimisma kaj estas karakterize por esperantismo, ke ĝiaj propagandantoj tiel fervore deziras kunhelpon de ŝtato. Estas nature, ĉar racionalismaj sociaj movadoj por prosperi bezonas fortan progreseman registaron.

Tiu ĉi optimisma racionalismo estas moderna; ĝi signifas sanon de la socio, ĉar la socio por perfektigi bezonas absolute, ke ekzistu kaŭza rilato inter kaŭzo kaj rezultato, ĉar sole tiu ĉi rilato donas al homo la forton labori por morgaŭ. Estas bezone, ke homo ne perdu la kredon, ke lia laboro alportos profiton al liaj infanoj. Sed la kredon li povas havi sole tiam, se li scias, ke logikaj silogismoj havas almenaŭ ioman realan valoron.

La novajn vivindaĵojn oni ĝis nun ne trovis; sed oni trovis la vojojn, per kiuj oni ilin trovos. Simpligo de komplikitaj cirkonstancoj kaŭzita per tio, ke la civilizacio evoluas diversloke kaj diversmaniere. Tion volas internaciaj ideaj movadoj, kiuj havas ekskluzive praktikan celon: libera komerco, esperantismo, libera penso, abstinentismo, pacifismo. Ili povebligas al nova homaro fariĝi feliĉa.

KONSCIENCO.

Rakonto de *Alois Jirásek*. El la bohema lingvo tradukis *Jos. Barviř*.

I.

Herboriĉa, malprofunda valo aperis klare en la plena suna brilo.

En ĝia senkoloriĝinta herbaro tremis floroj de kolĉiko*) kaj flekseblaj, brilantaj fadenoj de aŭtunaj araneaĵoj.

Tra la valo sur flave lumigita herbaro treniĝis longa ombro. Ĝi estis de franca soldato el armeo de Granda Napoléon.

La soldato, apartenanta al la ĉasista infanterio de l'imperiestro paŝis malrapide, lace. Liaj botoj kaj gamaŝoj estis kotumitaj kaj ankaŭ lia mantelo estis plena de jam sekigantaj kotmakuloj.

*) Ne estus pli bone: kolkiko? *La red.*

La soldato ĉiumomente haltis. Li eble tiel ripozadis kaj ekspiradis, sed li ne sidiĝis; li sole ĉirkaŭrigardadis. Liaj kaviĝintaj, febre flamantaj okuloj serĉis ian helpon. Sed ili nenion ekvidis. Ĉie, dekstre, maldekstre super la valo plugitaj kampoj kaj tiuj malhelpis rigardi malpli proksimen en pejzaĝo. Restis sole iri pluen ĝis la fino de la valo, fino certe proksima.

Sole unufoje la soldato elpaŝis pli rapide, kiam li flanke sur deklivo ekvidis du arbetajn de sovaĝaj rozoj. Ili tremis en la aŭtuna vento kaj iliaj ruĝaj fruktoj brilis sub la suno. La soldato rapide ŝiregis de branĉetoj iom da tiuj ĉi fruktoj kaj rapide, eĉ furioze ilin ekmanĝis.

Sed li ne trankviligis la malsaton. Tiu ĉi maldolĉa gasto, akompanis lin jam kelkajn tagojn kaj ĝi ne volis lin forlasi. Vaganta soldato travivis en valetto kvin tagojn kaj kvin noktojn en terura streĉo, malfacila servado preskaŭ tute sendorma, kaj kruela tritaga batalado apud Leipzig, ne kalkulante laciĝon de pasintaj marŝoj kaj krom tio teruran malsaton. La lastan tagon de batalo kaj poste dum return-marŝo li estis kiel ĉiuj aliaj nenion manĝinta. Ili faladis pro laciĝo, mortadis pro malsato kaj tamen ili devis vigle antaŭen marŝi en densigitaj vicoj. Kiu malfortiĝinte falis, tiu restis kuŝi, kaj kiu povis, tiu malaperis, forkuris, por ke li ie flanke en vilaĝoj pripetu al si pecon da pano.

La malsato supervenkis gloran kaj severan disciplinon *) de franca militistaro.

Malsato forpelis ankaŭ tiun ĉi soldaton kaj pelis lin tra kamparoj serĉi vilaĝon, kie oni ne lasus lin morti en fosaĵo apud vojo pro la malfortiĝo kaj malsato, kiel al li okazus, se li estus restinta en vicoj. Sed fremda regiono estis negastema.

La soldato antaŭe vane vagis tra kampoj, vane li serĉis. De vasta kampo li fine deiris en la herboriĉan valeton. Tra ĝi, kiel li pensis, plej eble li alvenos iun bienon, al kiu tiuj ĉi herbejoj apartenas. Sed eĉ tiame lia espero ne estis plenumita. La valetto estis dezerta kaj donis al li sole iom da sovaĝaj rozberoj, kiuj sole incitis la stomakon.

Li apenaŭ staris. Kaj super tio la pafilo estis tiel multepeza. Lia senfortiĝinta korpo apenaŭ povis ĝin porti kaj li jam kelkfoje intencis forĵeti ĝin. Jam unufoje li lasis ĝin kuŝi sur vojo, sed apenaŭ li iom forpaŝis, li revenis por ĝi. Ne estis eble disiĝi kun bona kunulo.

*) Ni kontraŭstaras la formon »disĉiplino«.

Nun li rigardis la sunon. Li kalkulis, ke ĝi post mallonga tempo malsupreniros, kaj kun teruro li rememoris baldaŭan krepuskon kaj malvarman aŭtunan nokton. Jam nun li ekstremis pro malvarmo, kiam akra vento ekblovis. La mantelo tre ruinigita per suferoj de la lastaj marŝoj kaj bataloj, kelkfoje pluvumita kaj apenaŭ jam sekiĝinta sur kelkaj lokoj jam ankaŭ disŝirita, ne sufiĉis al li.

Penso pri frosta oktobra nokto pelis malfeliĉan soldaton. Li iris kaj iris, propre li treniĝis, denove kiam li, trairinte dekstre kurbiĝon de valetoj, ekrigardis ĝian finon. Kaj kiam li ĝin atingis, li estis sur vojo sufiĉe larĝa. Tio ne estis lin multe ĝojiginta; sed, ke post la vojo, vere ankoraŭ malproksime, li ekvidis kelkajn domojn, tio lin ĝojigis. Antaŭ la krepusko li certe tien alvenos, kaj nun li povas ankoraŭ momenton ripozi. Sole momenton!

Li sidiĝis sur ŝtonamason kaj metinte pafilon apuden, li rigardis vilaĝajn domojn, kiuj blankiĝis tra klara aero de aŭtuna tago inter densaj arboj. Tiuj ĉi konstruaĵoj estis tutaj, ne forbruligitaj, kaj certe estos tie pano, kaj eble ankaŭ poteto da lakto. Kaj poste oni permesos al li kuŝiĝi sur la pajlon, eble eĉ al varma forno. Ho dio, dio; kiom ĉe ili hejme da ĉio, pano, viando, bona vino. Se la patrino —

Flava, enkavigita vango de la soldato malgajiĝis — sekaj, bluiĝintaj lipoj kunpremiĝis. Li klinis momente la kapon; eble lacigita, eble pripensante kaj rememorante. Kaj kiam li ĝin levis volante starigi sin, li ekvidis maldekstre sur ŝoseo, sed ankoraŭ tre malproksime, kelkajn virojn. Kelkafoje super ili io ekbrilis. Ĝi estis armilo. La soldato tion bone ekkonis. Li rigardis videble maltrankvilegita tien. Tiuj militistoj certe eliris el malgranda arbareto, kiun oni bone vidis de tie ĉi sur strato.

Kiuj estas? Amikoj aŭ malamikoj? La ĉasisto streĉis la rigardon. Li ekkonas jam ilin — ili ankaŭ estas Francoj! Li ekĝojis. Li atendas ilin. Sed ili paŝas tiel malrapide!

Kiam li ilin tiel diligente observis, li subite forte tremis. Tie apud la arbareto io ekblankiĝis, ekbrilis. Pro dio! Kelkaj kavaleristoj! Tio certe ne estas Francoj! Ho, li konas ilin — konas. Li volis ekkrii al samlandanoj, kiuj videble ĝis nun ne estas rimarkintaj venontan danĝeron. Sed lia gorgo ne eldonis voĉon. Li ekprenis la pafilon kaj kolektinte la tutan forton li svingis ĝin kaj faris signojn. Ne estas necese plu. Samlandanoj nun mem haltis kaj tuj sin turnis. Krio de malamikoj haltigis ilin. La soldato senmove rigardis antaŭen,

kio okazos. Jam pafado eksonis, dua, tria kaj ankaŭ la samlandanoj staris jam pretaj por sin defendi. Pafado post pafado; blankaj nuboj de fumo ĉirkaŭkovris la batalantojn — Sole jen kaj tie ekbrilis fulmantaj sabroj en sunbrilo. Sovaĝa kriegado eksonis tra la dezerta aŭtuna regiono.

La vaganta soldato momente observis tiun ĉi batalon kaj momenton li ŝanceliĝis. Li ekrigardis ankaŭ domojn tie inter arboj allogite blankiĝintajn. Sole kelkajn paŝojn kaj li malaperos de strato kaj li estos kaŝita antaŭ la malamiko.

Sed li jam ekiris supren sur la straton rapidante al siaj batalantaj amikoj. Sed, kia estis lia rapidiro! Apenaŭ li iom forpaŝis, la batalo estis jam finita. Pafado eksilentis, la vento disblovis fumon kaj sur la strato estis videblaj sole la rajdistoj. Ĉasisto haltis. Estis fino, liaj samlandanoj ĉiuj kuŝis sur la strato. Mortaj aŭ vunditaj. Li volis forsalti flanken en fosadon sed — jen — du rajdistoj ekvidis lin kaj furioze ekkriinte ili galopis kontraŭ li. Ceteraj, delogitaj de ili, sekvis ilin. Unu de tiuj du malproksime antaŭ ĉiuj.

Tio estas teruraj kirasuloj — li konatiĝis kun ilia atako apud Leipzig. Pripensado estis neebla. Li forĵetis la pafilon kaj streĉis siajn senarmilajn manojn kontraŭ la malamiko. Pli kaj pli proksime sonas terura bruado de galopantaj ĉevaloj, metala sabringo tintegas kaj krio de kirasuloj furioze tuŝas orelojn. Ili ne haltas — kaj la mano de la unua celas terure bati. Li ne rimarkas, ke li petas pardonon — li mortigos lin senarmilan. Jam, jam! Tiam Franco genufleksis kaj kunmetis la manojn. Je tiu muta petado responde eksonis terura malbeno, ekbrilis peza sabro; ruĝega sango elŝprucis en du potencaj fluoj. La vaganta soldato de Napoléon falis sur la malmolan ŝoseon plene makulita per la sango rapide ŝprucanta el la brakradikoj. Forhakitaj brakoj kuŝis proksime.

La kirasulo, kiu forhakis ilin per unu bato, grandegula, forta kaj vivoplena, viŝis la sabron per mantelo. En tiu momento algalopis ankaŭ ceteraj, ankaŭ kirasuloj en malblankaj kirasoj kaj blankaj manteloj, ĉiuj viroj grandaj kaj fortaj.

Juna oficiro ekvidinte Francon, ekteruriĝis kaj severe rigardante la grandegulan kirasulon, rapide ekkriis: »Kion vi faris«?

»Li estas Franco!«

»Sed li petis pardonon. Mi vokis vin.«

»Mi estis fervorigita, mi ne aŭdis.«

»Ke via mano ligniĝu! Tio estas insida mortigo, fripono«, kaj la oficiro tondre kriis al kirasulo, kiu kolere rigard-

ante klinigis la kapon. La oficiro desaltis de ĉevalo kaj kliniĝis al la malfeliĉa Franco kuŝanta en sveno.

Momenton poste unu el kirasuloj laŭ ordono de oficiro turnis la ĉevalon tien al izole starantaj domoj por venigi helpon, kaj la alia, farinto de tiu terura bato, galopis reen al eskadrono, kiu estis proksime post ili kaj havis kuraciston. Ŝajnis, ke tiu grandegula kirasulo volas mortpeli sian brunĉevalon. Tiel li rapidegis. Sed ĉio estis vana.

Pli frue ol helpo alvenis, estis jam ĉasisto de Napoleón'a militistaro mortinta. Kirasuloj forrajdis jam, Vilaĝanoj lasis la mortinton en fosaĵo apud la vojo por lin matene enterigi. Li kuŝis tie sola kaj li ne sciis, ke ekregis jam malgaja aŭtuna krepusko, ke sur la silentan regionon kliniĝis stelriĉa frosta nokto, kiun li antaŭe, kompatindulo, tiel timis. Forhakitaj, sangumitaj manoj kuŝis apud la mortinto. Sango sur ili jam sekiĝis kaj nigriĝis.

Sed freŝe, ruĝe sangumitajn vidis ilin ĝis nun tiu grandegula kirasulo. Li sidis sola aparte de kamaradoj kuŝantaj nemalproksime apud la fajro. La kirasulo fikse antaŭenrigardis kaj konstante li vidis kunpremitajn manojn de tiu kompatindulo, kaj li vidis ilin, eĉ se li turnis sin aliflanken, eĉ se li fermis la okulojn, eĉ kiam li fine ekdormis. Li vidis ilin klare, ruĝe sangumitajn, terure brilantajn en mallumo. —

II.

El la generacio de maljunaj militistoj batalintaj kontraŭ Napoleón estis jam en nia ĉirkaŭaĵo sole du. Maljuna Kudrna kaj Vlček. Maljuna Kudrna estis malriĉulo kaj li petis almozon, freŝa maljunuleto, blankhara kun la kanonkruco sur la brusto. Kaj tiu ĉi maljuna bonegulo ĉiam ridetis, ĉion volonte akceptis kaj al ni infanoj ofte ion rakontis, iun fabelon, aŭ ion pri fremdaj landoj, kiujn li konis trairinte ilin kiel militisto.

Maljuna Vlček, homo kvazaŭ monto, sed jam antaŭen kliniĝanta, kun la sulkiĝintaj kaj enfalintaj vangoj, fartis pli bone. Li estis ĉe sia filo, biengardisto. Sed li kaj Kudrna! »Vlček el la bieno« kiel oni lin nomis, malofte ekridetis kaj neniam li ŝercis. Li ĉiam iradis vestita per militmantelo, sur kiu brilis kanona kruco, ĉiam, eĉ en aŭtuno, kiam li en parko gardis kaj fumis, eĉ dum somero, kiam li inspektis laboristojn kaj fumis. Li malmulte parolis kaj li ofte estis malbonhumora kaj malafabla.

En la lasta tempo oni rimarkis, ke li ofte palpas kaj observas la dekstran manon, kaj kiam li iom povis, li sidiĝis sur benketon antaŭ la bieno sur la lokon lumigatan de la suno kaj tie forŝovinte la manikon de la militmantelo, varmigis harriĉan, vejnoplenan brakon per varmaj sunradioj.

Tiel lin unufoje tie trafis la kuracisto, kiu vizitis mal-sanan filinon de la bienestro kaj kiun tiu ĉi akompanis. Juna doktoro, kiu estis tie ĉi la unuan fojon, rimarkis la invalidon kaj demandinde pri li, li komencis kun li paroli.

»Kie vi militservis?«

»Ĉe kirasuloj.«

»Ĉe kiuj? Ĉe bohemiaj?«

»Jes, ĉe Lotringenaj, numero 7.«

»Kie vi batalis?«

»Apud Leipzig kaj en Francujo.«

»Ĉu vi estis vundita?«

»Eĉ ne unufoje.«

»Mi pensis, ke eble sur la brako. Vi varmigas ĝin. Ĉu vi sentas doloron?«

»Jes«, diris maljuna kirasulo kaj kuntiris densan grizan brovon. »Ĝi ligniĝas.«

La doktoro ekridetis.

»Montru ĝin,« kaj li observis vejnoplenan, fortikan manon, kiu estis certe havanta grandegan forton.

La kirasulo iom ne volonte donis la brakon kaj tenis ĝin, kaj kiam poste la kuracisto, malkaptinte ĝin, diris, ke li donos al li recepton por kuraci ĝin, la kirasulo iom strange ekridetis kaj diris:

»Tio restos sensukcesa.«

»Kiel vi tion scias?«

»Tial, ke mia mano ligniĝos.«

»Kaj kial?«

»Hm, tial —«

Sed li diris nenion plu.

La bienestro faris signon per okuloj al la kuracisto kaj tiu ĉi levinte la ŝultrojn diris al la malgaja invalido:

»Kiel vi pensas. Pripensu tion! Morgaŭ mi venos denove.«

Ambaŭ sinjoroj foriris parolante pri murmuranta maljunulo. Tiu ĉi neniel zorgante pri ili streĉis denove sian nudigitan brakon kontraŭ la suno kaj varmigante ĝin, li observis ĝin kun malgaja rigardo.

La sekvantan tagon, kiam la kuracisto refoje alvenis, oni vane serĉis la maljunan Vlček. Li estis nek en la bieno, nek en la parko.

»Li ne deziras mian helpon,« diris la kuracisto. »Eble li ne konfidas la kuracistojn.«

»Mi ne opinias, ĉar iufoje, kiam la knabeto de lia filo ekmalsanis, la maljunulo mem rapidis en la urbon nokte, kvankam la filo kaj la fianĉino lin retenis.«

»Mirinde.«

Tiumomente preteriris la biengardisto kaj la bienestro alvokinte lin, rakontis al li, kiel lia maljuna patro estas obstina.

»Ho, ne, Via moŝto,« respondis la biengardisto turninte sin al la kuracisto. »Li ne estas kontraŭ medicinoj, sed tio tie ĉi — kiel mi dirus — tio estas — konscienco. Li konjektas, ke tio estas puno, ke la dio tiamaniere rememoris lin. Vere li nenion diris al mi nun, sed kiel li unufoje antaŭ multaj jaroj rakontis al mi —«

La biengardisto rakontis al la sinjoroj, kiel lia patro, en militservo, post la Leipzig'a batalo, kiam oni persekutis la malamikon, forhakis la manojn al unu Franco.

»Longe li ne povis tion forgesi ĉiam vidante tiun kompatindulon« daŭrigis la biengardisto. »Sed post jaroj li tamen forgesis; sed nun en la maljuneco refoje. Kaj nun, kiam lia mano senfortiĝas, li denove pensas pri tio, li denove tion vidas.«

»Kaj li faras penton,« aldonis la kuracisto. »Li volas suferi —«

Kiam li estis revenanta hejmen, li ekvidis sur kampo apud vojo la maljunan grizan Vlček sur kamplimo. Li sidis kliniĝinte en kaduka militmantelo; sub aŭtuna, hela suno brilis sur ĝi kanonkruco.

»Tie li sidas, kompatindulo,« pensis la kuracisto. »Kiam li sidis en kiraso sur ĉevalo, homo kiel monto, fortoplana, sana kaj nun —«

Kaj la kapon de la kuracisto trakuris vorto dirita de la filo de l' eksmilitisto:

»Konscienco.«

III.

Post iu tempo venis al la kuracisto mirinda sciigo. Li devis veturi al la maljuna Vlček. Lia filo, biengardisto, mem alveturis.

»Kio okazis al la maljunulo?« ekkriis la doktoro. »Al lia mano vi certe ne vokas min.«

»Jes, sinjoro, ĝuste kaŭze de ĝi.«

La kuracisto tre miregis. Kaj la biengardisto rakontis pri malfeliĉo, kiu okazis al la patro.

»Mia plej maljuna knabo, kvinjara, vagis sur la korto ĉie serĉante, ĝis li alvenis al ĉevalejo. Ĝi estis malfermita kaj kuraĝuleto eniris tien. Li volis vidi ĉevalidon, kiu estis malantaŭe en fako post barilo. El stalservistoj eĉ ne unu estis en ĉevalejo. Mi ne scias, kiel ĉio okazis, ĉu la knabo per vergo svingis, aŭ kio, subite en ĉevalejo okazis grandega bruo. Ruĝĉevalo, tiu kun blanka makulo, vi eble ĝin konas, ĝi estas sovaĝa besto, komencis salti, piedbatis, mordis sian najbaron, kaj post nelonge ĉiuj tri ĉevaloj batis unu la alian kaj piedjetis. Ili blekis, frapis ĝis ligneroj flugis de planko. Kaj nia Joĉjo inter ili! Li kriis, ploris, sed neniu aŭdis lin. En tiu momento preteriris mia patro, kaj volante kriegi je ĉevaloj li ekvidas apud muro la nepon morte terurigitan kaj kriantan. La patro ne meditis longe. Li kriegis ĉevalojn, batis la ruĝegulon, kiu staras ĝuste apud pordo, kaj tuj li saltis inter ilin kaj ĉirkaŭprenis la nepeton — per maldekstra mano por malproksimigi lin de ĉevaloj. Kaj ree eksteren. Bone li faris tion — li estas ja maljuna rajdisto — sed ĝuste apud la pordo tuŝis hufo de ruĝĉevalo lian dekstran manon. Tio ĉi lin ekdoloris, sed li ne zorgis multe pri tio. Li eĉ ne diris unu vorton. Longe ni nenion sciis, ĝis kiam aperis granda vundo, kaj eĉ tiam li protestis ne dezirante kuraciston. Vi scias, sinjoro, ĝi estas dekstra mano«.

La kuracisto jesis, ke li komprenas.

Li trafis maljunulon sidantan apud lito. Li fumis. Preninte la pipon el la buŝo li komencis laŭ la postulo de la kuracisto malvolvi bandaĵon. La kuracisto longe observis la vundon kaj lia rigardo estis pli kaj pli malheliganta. Poste levinte la kapon li ekrigardis maljunan kirasulon, kiu fikse rigardis liajn okulojn atendente diagnozon.

»La vundo estas neprizorgita — osto — Estos necese —«

»Tranĉi« — aldonis la eksmilitisto, kaj liaj okuloj iom pli rapide ekpalpebrumis. La edzino de la filo paliĝis kaj ekplorinte eliris. La biengardisto estis konsternita. Plej trankvile tie ĉi sidis maljuna Vlček. Momentan silenton, kiu okazis, li interrompis per la vortoj:

»Mi bone sciis tion. Ĝi estas puno. Dia volo estu plenumita.«

La sekvantan tagon oni forveturigis lin en urbon en malsanulejon.

Kuracistoj miris la resignacion kaj kuraĝecon, kun kiu li entreprenis operacion minacantan la vivon.

Li savis ĝin al si.

Kaj li denove iradis poste sur korto kaj li denove sidadis en parko kaj sur benketo antaŭ la bieno. Sed la dekstran manon li ne varmigis tie plu je la suno. Trans brakradiko pendis maniko de militmantelo, sur kiu estis brilanta kruco.

Sulkiĝinta vizaĝo de la maljuna kirasulo ne estis plu nubigita kaj malafabla.

»Certe li havas nun, maljuna kompatindulo, pli trankviligitan konsciencon,« diradis la filo, kaj aldonis: »Li ankaŭ multe suferis kaj havis certe pli da doloro ol tiu malfeliĉa Franco«.

Kaj kiam iu fremdulo vidis maljunan grandan kirasulon, kaj malplenan lian manikon anstataŭ dekstra mano, li juĝante laŭ kanonkruco sur lia brusto ĉiam demandis:

»Vi certe perdis la manon en la francaj bataloj?«

Kaj maljuna Vlček ne respondis, ke ne, sed li diris:

»Tion mi havas de francaj bataloj.«

Kaj li diris la veron.

(Verkita en 1887, tradukita en 1908.)

LA ORA TREZORO.

Bohema fabelo de K. J. Erben tradukita esperanten de B. S. E. — (Fino).

Li miris, ke li ne vidis ranon, sed sole maljunan virinon, kiu tra ĝardeno promenadis. Tion li nemulte rigardis kaj rapidis hejmen, kie oni lin jam longe atendis. Gaje li antaŭmetis la ringon, kies valoron li ne konis. Ankaŭ tiam Petro akiris la venkon, ĉar lia ringo estis la plej bela. La fratoj jam pensis, ke por ili estas ĉio perdita. Sed la patro ree diris: »Miaj infanoj, per tio nenio estas decidita; sole tiu ricevos la oran bienon, kiu alkondukos morgaŭ la plej belan kaj la plej bonan fianĉinon.« Plenaj de gajeco eliris du pli maljunaj fratoj al siaj riĉaj fianĉinoj kaj ili estis pri la venko konvinkitaj, ĉar Petro ne kuraĝis ekrigardi en okulojn de junulinoj, tiom malpli eĉ paroli kun ili kaj esprimi al ili sian amon. Senespere li

iris denove post la bienon; li ekmemorigis je sia ĝisnuna bonfarantino, sed peti de ŝi fianĉinon li tamen ne kuraĝis. Malrapide li promenadis en ĝardeno. Kiam neatendante li ekaŭdis refoje konatan voĉon, kiu demandis lin pri kaŭzo de lia malgajeco, li respondis: »Kiel mi ne devas esti malgaja, hieraŭ mi pensis, ke mi jam akiris la oran bienon, sed nune la patro promesis ĝin sole al tiu, kiu morgaŭ alkondukos por si mem la plej belan fianĉinon. La fratoj min multe mokos, kiam mi revenos sola.« La rano ĝojigis lin per tio, ke ŝi promesis al li helpon. Rapide ŝi enkondukis lin en sian loĝejon, kie ŝi diris ŝerce al sia filino: »Dufoje vi helpis al la junulo, per tuko kaj ringo, sed la patro deziras ankaŭ vidi lian fianĉinon. Ni ambaŭ faris al li tiom da espero kaj nune ni permesus, ke li estu mokata de siaj fratoj? Iru, prezentu al li la manon por fianĉigo.« Sed la knabino ridetante respondis: »Ĉu vi scias, se ankaŭ li volas esti mia fianĉo?« Ĉia timo forlasis Petron dum tiel afablaj vortoj kaj li diris: »Tre volonte! Sole je vi mi senĉese pensis, sed mi ne kuraĝis esprimi mian sopiron.« Ili baldaŭ interkonsentis kaj la junulino iris por vesti sian fianĉan robon. Post momento ŝi revenis kun sia patrino kiel bele, lukse vestita fianĉino. Petro senhezite alkondukis ŝin al la patro, kiu multe miris, ke ankaŭ Petro fianĉiĝis kun knabino. Ne longe poste eniris ankaŭ du ceteraj kun fieraj fianĉinoj. Jen ordonis la patro, ke ĉiu kun la sia ekdancu galopon. Longe ĝi ne daŭris kaj al ĉiuj tri belulinoj deflugis la supra vestaĵo, ĉar ĝi pendis sole facile sur la korpo. La fianĉino de Petro havis nun ankoraŭ pli belan vestaĵon; tiam ili ambaŭ staris tie en tute ordinaraj vestoj. Kun miro komencis nun la patro: »Mi jam vidis antaŭe, ke ŝi estas plej belkreska, sed tion mi ne pensis, ke ŝi havas sub la nebela supra vestaĵo ankoraŭ pli belan kaj pli luksan robon. Vidu, al Petro, kontraŭ mia atendo, donacis la feliĉo oran bienon.«

Poste li alpaŝis al la fianĉino de Petro kaj salutis ŝin kiel bofilinon. Ĉar la patro sciis, ke la pli maljunaj fratoj enius al Petro hejme kaj lin ofendus, li donis al ili multe da mono, ke ili mem aĉetu al si siajn bienojn kaj mem mastrumadu.

KRONIKA A KOMENTÁŘ.

První schůzka moravských esperantistů konati se bude ve dnech 13.—15. srpna 1910 v Luhačovicích. Program dle dosavadních dis-

posic je tento: V sobotu dne 13. srpna od 8 hod. večer bude seznamovací večírek účastníků v sále lázeňské čítárny s programem hudebním, zpěvním, a deklamatorním (pí Glücksmannová, zpěvácký spolek luhačovický atd.). V neděli dne 14. srpna dopoledne (od 9 hod.) veřejná schůze propagační v sále lázeňské čítárny, kde promluví p. uč. Jos. Krumpholtz »O významu esperanta pro povznesení návštěvy cizinců vůbec a Luhačovic zvláště«, p. dr. Stanislav Kamaryt »O rozšíření esperanta« a jiní řečníci; před touto schůzí je hromadná návštěva promenádního koncertu, po schůzi návštěva symfonického koncertu (účastníci buďtež opatřeni esp. odznaky!; ve 2 hod. je společný oběd v hotelu »U Krajičků« (couvert à K 2.40; přihlášky přijímá p. uč. Joža Mareš v Luhačovicích) a po obědě prohlídka lázní; večer o půl deváté hod. je esperantský debatní večírek o thematu »Pri manieroj de la propagando«, který zahájí p. dr. Stan Kamaryt přednáškou »Ĉu idea movado povas esti neŭtrala?« V pondělí dne 15. srpna konají se veřejné zkoušky z esperanta (přihlášky ke zkouškám přijímá Dr. Stan Kamaryt (t. č. ve Velešíně v Čechách). Schůzky účastní se jako hosté také četní esperantisté z Čech a z ciziny. Není zajisté třeba vykládati obšírně propagační důležitost tohoto sjezdu a upozorňovati na význam a kouzlo osobního seznámení se s domácími i cizími přáteli společné myšlenky, i doufáme proto, že nejen všichni esperantisté moravští, ale i četní esperantisté z Čech a Rakous sejdou se v nejkrásnějších lázních slovanských, aby ukázali sílu esperantského hnutí u nás a aby poznali místo, které vábí k sobě všechny Slované. (Informace podává, programy zasílá a přihlášky přijímá p. Mil. Schmidt, sekretář »Svazu českých esperantistů« v Praze 11., Hybernská ul. č. 1036/XIV.) S. K.

Rakousko-uherské ministerstvo železnic a esperanto. »Amtsblatt der k. k. Nord.-West. Eisenbahn-Direktion« (Úřední list c. k. ředitelství pro severozápadní dráhu) uveřejňuje (Čís. 30./1910) pod titulem »Nutzbarmachung der Esperantosprache zu Zwecken des internationalen Verkehrs auf Eisenbahnen« (Upotřebení jazyka esperanto v mezinárodním styku na železnicích) tento oběžník (č. 302): Na rozkaz c. k. ministerstva železnic došel jistý počet výtisků brožury J. Borela »Die Frage einer internationalen Hilfssprache und das Esperanto« (Otázka mezinárodního jazyka pomocného a esperanto) k rozdáni hlavně mezi personál přicházející ve styk s mezinárodním obecnstvem. Při tom se upozorňuje, že »Svaz rakouských spolků německých esperantistů« (»Verband der deutschsprachlichen österreichischen Esperantistengruppen« in Wien I., Stubenring 18) podává informace o esp. a pořádá bezplatné vyučovací kursy tohoto jazyka. Vjt.

První mezinárodní sjezd katolíků esperantistů odbýval se ve dnech 30. března až 1. dubna 1910 v Paříži se svolením arcibiskupa Amettea a za protektorátu a osobní účasti monsignora Baudrillarda, rektora katolické university. Dokonce sám papež projevil o sjezd, jehož účastnilo se přes 450 katolíků 17 národností, svůj zájem a poskytl účastníkům plno-

mocné odpustky. Sjezd konal se ve velkém sále pařížské katolické university (Institut Catholique), hlavního to střediska katolického vyučování v Paříži. Na sjezdu jednáno bylo — výhradně esperantsky — o jednotě církve, náboženském vyučování, sociální činnosti, materiální i praktické organizaci katolické jednoty a pod. Ejhle: přece esperanto spojuje i katolíky, ač mnozí klerikálové prohlašují je za »podnik svobodných zednářů« (jako u nás »duchaplný« páter Kopal)! *Hkb.*

Subvence městských rad esperantistům. — V Hannoveru (Něm.) městská rada subvencuje místní klub esp. obnosem 300 M (150 Sm.). — V Armentières (Franc.) dostala od města skupina esp. mládeže (»Eston-teco«) podporu 150 fr. — V Ruen (Francie) místní spolek esp. dostal městské subvence 500 fr. *Nemo.*

Rozmanitost z esperantského hnutí. — Na výstavě mohamedánského umění v Mnichově r. 1910 věnoval výstavní výbor zvláštní kancelář esperantu a vydal esper. prospekty o výstavě. — V 15 městských školách v Rio de Janeiro jsou pořádány kursy esp. — V Belgii založen (15. V. 1910) svaz esperantské mládeže (Belga federacio de la junaj esperantistoj). *Kronikář.*

Esperanto na vyšší dívčí škole v Přerově. V prospektech literární, jazykové a praktické vyšší dívčí školy »Božena Němcová« v Přerově uvedeno jest mezi jazyky, jimž se na ústavě vyučuje, také esperanto. *Fch.*

Esperantské informace o Prostějově obsahuje »Gvidfolio tra Prostějov« vydané místním klubem esperantistů pod záštitou »Universálního svazu esp.« Na dvoustránkovém monoformátovém letáku jsou stručné esp. informace o všem, co cizího návštěvníka může zajímat. Je to, pokud víme, první esp. letákový průvodce českým městem. Druhý vydali esperantisté v Rožnově. A v Praze? *Nemo.*

Den esperantistů na výstavě v Nasavrkách. Na popud místních esperantistů pořádána bude dne 21. srpna na okresní hospodářské a průmyslové výstavě v Nasavrkách schůzka esperantistů, k níž výstavní výbor zve veškeré spolky esperantistů i jednotlivé esperantisty, zejména z kraje chrudimského. Výstavní výbor žádá také za případné zaslání esp. časopisů, knih, pohlednic a pod., aby je v literárním odboru mohl vystaviti. Bližší informace sdělí výstavní výbor (předsedou je p. Dr. Ed. Pinz, c. k. notář). Doporučujeme esperantistům českým návštěvu této moderní výstavy i krásné krajiny chrudimské uvedeného dne. *Red.*

České přednášky o esperantu. — V Praze pořádal »Klub malostranských esper.« dne 17. února 1910 več. v místnostech malostranské besedy přednášku »O struktuře esperanta«, kterou proslovil pan H. K. Bouška. Po přednášce uspořádán byl bezplatný kurs esp. pro začátečníky. — V Liboci u Prahy přednášel dne 24. dubna o 3. hod. odp. v host. p. Švarce p. H. K. Bouška »O esperantu a jeho významu pro národ český«. Přednáška byla hojně navštívena a vedla k založení kursu a klubu. — V Hronově n. M. přednášela dne 3. 11. 10 v měsíční poradě učit. sboru obec. a měšť. školy dívčí »O jazyce mezinárodním a esp.« známá propagátorka sl. Šupichova, která svoji přednáškou vyvolala neočekávaný zájem o esp. a touhu po kursu esp. — V Trutnově v hotelu Střelnice přednášel 27. VI. 10 p. Šilhart o významu esp. pro železniční zřizence. — V Jičíně v radnici přednášel 5. VI. 10 — při příležitosti výletu esperantistů ze sev.-vých. Čech do Jičina a Prachovských skal — p. Procházka

o významu a vývoji esp. — V Čáslavi přednášel o esp. p. Horáček. — Paní Běla Raichlová, choť správce školy (Lomy u Dobrušky) přednášela o esp. v městech svého okolí a řídila kurs esp. v časopise »Hlasy od Metuje«. — V Ivanovicích na Hané přednášel 6. III. 10 v sokolovně p. uč. Krumpholc o užitečnosti esp. Na schůzi dne 20. III. 10 mluvil o esp. v »Besedním domě« p. uč. Kupka. — Ve Zlíně a Malenovicích přednášel o esp. p. Jan Šembera, odb. uč. ve Slavkově. *Kronikář.*

Kursy esperanta pro Čechy. — V Praze pořádal »Klub malostranských esp.«
bezplatný kurs esp., který řídil p. JUC. Barviř. — Ve Dvoře Králové vedl p. uč. Zlatník kurs esp., pořádaný odborem »Českoslov. obch. besedy«. — V Nasavrkách odbýval se (1. IV. 10—15. VII. 10) péči okres. vzdělávacího odboru kurs esp. v hotelu záložny (stř. 8—9 več.), kde učil p. J. Šukal 15 osob. — V Jičíně konal se kurs od dubna do června. — Na Horách Kutných konán byl kurs pro začátečníky (od 19. II. 10) i pokročilé (od 11. II. 10). — V Čes. Budějovicích byly pořádaný kursy v hostinci »Na rychtě«, »U Krumlova« a v učitelském ústavě; učili pp. Hájek a Svačina. — V Bystřici pod Host. konal se třetí bezplatný kurs esp. v sále hotelu »U města Vídně«; kurs pořádan byl od 23. II. do 15. IV. 1910, každý čtvrtek 2 hodiny a účastnilo se ho 24 osob, jež učil p. uč. Krumpholc. — V Telči pořádal »Akademický spolek« kurs esp. od 1. I. do 30. IV. v místnostech obecné školy chlapecké za účasti 30 osob a za vedení p. prof. Kasalého; týž pořádal také (na podzim r. 1909) krátký (10hodinný) informační kurs esp. pro žáky vyšší zem. reálky. — V Litovli konány od 1. XII. 09 do 31. III. 10 v budově české reálky dva kursy: veřejný (200 posluchačů) a studentský (30); vyučoval p. prof. Kl. Urban. — Ve Chvalkovicích vyučoval až do konce dubna pan uč. Neužil. — Ve Zlíně učil esp. pan učitel J. Šembera. — Na Vsetíně konán kurs esper. pro učitele (ve čtvrtek). *Kronikář.*

ZPRÁVY SPOLKOVÉ.

Svaz českých esperantistů obrací se ku všem českým esperantistům v král. Českém s vyzváním, aby hojně účastnili se I. schůzky moravských esperantistů v Luhačovicích (ve dnech 13., 14. a 15. srpna 1910). Svaz očekává, že mnoho hostů z Čech použije vhodné příležitosti, aby poznali světoznámé lázně slovanské, aby seznámili se se samideány moravskými, aby hojnou účastí povzbudili moravské pracovníky v jich činnosti.

Klub esperantistů v Liboci-Hvězdě pořádal dne 29. června o 3. hod. odpo. v restauraci p. Švarce ustavující valnou hromadu. Schůzi, jíž účastnili se četní hosté (17), zejména delegáti Svazu čes. esp., Čes. společnosti esp. a Klubu malostranských esperantistů, zahájil p. G. Novák, načež byly schváleny stanovy, přečteny pozdravné dopisy, a po prosloveh delegátů spolků (p. Barviř za S. č. e., p. Stejskal za Č. s. e., p. Iglauer za K. m. e.) zvolen výbor a jmenování čestní členové. Čestnými členy jsou Dr. L. Zamenhof a p. Iglauer. Členy výboru jsou pp.: J. Körtus (předs.), St. Vohánka (místopř.), Konopásek (jedn.), J. Novotný (pokl.), V. Žižka (zap.). Revisory jsou pp. J. Beran a V. Matějovský. Náhradníky jsou pp. V. Beran a K. Částka.

Zodpovědný redaktor H. K. Bouška. — Nakladatel Jan Iglauer. — Tisk »Politiky« v Praze.

 Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

Esperantské nálepky

100 kusů poštou vyplaceně za K — 70
500 » » » » » 270
Bez poštovní zásilky o 10 hal. méně.

Esperantaj glumarkoj

100 ekzempleroj Sm. — 135
500 » » » » 140

liverataj de **J. Iglauer, Praha III.-495, Bohemujo.**

JOSEF MALÝ,

Praha VII., Na Výšinách

fabrikas specialan komodan matracon
»Esperantan komodon«. Presarojn kaj
☆ informojn oni donas senpage. ☆

Trika

punčochy - ponožky - rukavice

vyrábí a nejlevněji dodává

HUGO SVOBODA,

Král. Vinohrady, Palackého tř. 12 n.

Chráněno.

Vkusné odznaky esperantistů

(emailované, trvanlivé) ve formě jehlice, brože neb knoflíku (za 60 hal., poštou 70 hal.) a **esperantské hvězdy** (kravatové jehličky za 40 h) — obě zákonitě chráněné — lze objednat u

„České společnosti esperantistů“

v Praze, Zemská banka.

FR. SKRČENÝ

V PRAZE, VODIČKOVA ULICE 32.

Filiálka: Příkopy, č. 27 n. „Velký Bazar“

doporučuje ve velkém výběru za velmi levné ceny:

Lampy, lustry, ampule, sklo, sklenice na pivo, víno, vodu a likéry. **Porcelánové** příbory jídelní, na kávu a čaj. **Domácí a kuchyňské nádobí. :: Úplné vybavy pro nevěsty. :: Cenníky zdarma.**

Podporujte a doporučujte firmy u nás inserující!

Učebné pomůcky pro samouky i kursy.

Vydání malá.

- Sv. 1. **Učebnice esperanta.** Upravili Th. Čejka a Jos. Krumpholtz. — 6. vyd. zcela přepracované. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 2. **Slovníček esper.-český.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 20 h, poštou 23 h.
Sv. 3. **Slovníček česko-esper.** Sestavil Th. Čejka. — Cena 30 h, poštou 33 h.
Sv. 4. **Methodická učebnice esperanta** (mluvnice, cvičebnice a oba slovníčky) Sestavili Th. Čejka a Jos. Krumpholtz. — Cena eleg. váz. výt. v kapesním formátu K 1'10, poštou K 1'20.
Slovník česko-esperantský (obsahuje více než 10.000 slov). Sestavil Th. Čejka. Cena 90 h, poštou 95 h.

Vydání velká.

- Sv. I. **Úplná učebnice esperanta.** Napsali Th. Čejka a Jos. Krumpholtz. — IV. vyd. (doplněné). — Cena K 1'50, v eleg. angl. měkké vazbě 2 K, poštou o 10 h více. Obsahuje Zamenhofovo „**Fundamento de esperanto**“.
Sv. II. **Slovník esper.-český** (podrobný). Sestavil Th. Čejka. — Cena 2 K, v eleg. angl. měkké vazbě 2'50, poštou o 10 h více.
Sv. III. **Slovník česko-esperantský** (podrobný). Sestavuje Th. Čejka.
Sv. IV. **El la historio de esperanto.** Obsahuje Dr. L. Zamenhofův „List o původu esperanta“ a zajímavou řeč Dra K. Beina a Dra L. Zamenhova, proslovenou na I. kongresu esperantistů 1905. — Cena 30 h. Spisek tento hodí se znamenitě k dalšímu cvičení v esperantu, zvláště pro výborný sloh esperantský.

Vedle těchto spisů doporučujeme ještě časopis **Český esperantista** roč. I. a II. ve sníž. ceně 2 K a **Revuo Internacia** (160 str. poučné i zábavné četby) za 2 K. — Kdo objedná všechny tyto 3 časopisy najednou, obdrží je, pokud zásoba stačí, vyplaceně za K 5'50. — **Všechny objednávky vyřizuje** — však jen po předchozím zapravení obnosu — **TH. ČEJKA, Bystřice-Hostýn, Morava.**

Propaganda. Nejvhodnější pomůckou propagační je „**Esperanto na jednom listě**“. Úplná mluvnice a slovník esperantsko-český (obsahuje všechna základní slova, na 2000 kmenů, tedy skutečný klíč k Esperantu)! — 1 výt. za 2 h, 10 výt. franko za 20 h, 50 výt. za 55 h, 100 výt. za 1 K, 500 výt. za 3 K, 1000 výt. za 5 K. — Za obnos předem obdrženy (i v poštovních známkách) zasílá **Th. Čejka, Bystřice-Hostýn, Morava.**

La plej saniga trinkaĵo estas tutmonde konataj senalkoholaj **ŝaŭmantaj limonadaj bonbonoj de Maršner** (kun gusto framba, citrona, fraga, ĉeriza) por preparo de bonega re-freŝiga senalkohola trinkaĵo.

Nefalsita sole
kun jena
protektmarko.

Nefalsita sole
kun jena
protektmarko.

Ĉie ricevebla, kie estas afiŝoj kun protektmarko, kiu estas sur ĉiu aparta bonbono. Jara produkto 60 milionoj da pecoj. Lu-Sin parfumas la spiron. Klairon, la plej ŝatata frandaĵo de nova tempo. Bouchées à la reine. Peppermint-Lozenges. Ĉiujn specojn de ĉokoladoj laktaj, kuirotaj kaj frandaj la plej bonkvalitaj proponas

První česká akc. společnost továren na orientálské cukrovinky a čokoládu na Král. Vinohradech dříve **A. Maršner** (Unua bohema akcia societo de fabrikoj de orientaj sukeraĵoj kaj ĉokolado en Král. Vinohrady, Bohemojo, antaŭe A. Maršner).

Vendejoj: **Praha I., Ferdinand. tř. (Platýz). Praha II., Václavské nám. Wien VI., Theobaldgasse 4.**